

Qvadragesimale Ambrosianvm Dvplex, In Dvos Tomos Divisum

In Hoc Opere Per Singvlos Qvadragesimæ dies habetur bina Concio cum Morali, iuxta Euangelia, quæ in Ecclesia Mediolanensi leguntur. Cvm Indicibvs, Sacræ Scriptvræ, Et Rervm notabilium, cum Summa Concionum & Thematum Euangeliorum. Accomodantvr Hæe Conciones Ad Vsvm Romanum pro Quadragesima & ...

Tomvs Primvs, Continens Conciones A Dominica Prima, Qvæ Dicitvr In Capite, vsque ad quartam exclusiuè, quæ dicitur de Caeco

Bellintani, Mattia

Coloniae Agrippinae, 1626

Evang. Dvctvs est Iesus in Desertum à spiritu, vt tentaretur à Diabolo, &c.
Matth. 4.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55873)

DOMINICA IN CAPITE Quadragesimæ.

Ductus est Iesus in desertum à spiritu vt tentaretur à Diabolo,
vsque, & ecce Angeli accesserunt & ministrabant ei,

Matth. 4.

ARGUMENTVM.

Agitur de solitudine Christi, de Ieiunio ipsius, & de Pugna. Ostenditur quam apta sit ista solitudo & ieiunium ad pugnandum cum Diabolo. Christi exemplar nobis proponitur. Finis huius est auocare nos ab amore huius mundi, ad amorem Dei; & è contra Diaboli.

re: Omnes nos quasi oues errauimus, vnus-
quisque declinauit in viam suam, recedens
videlicet à via recta iustitiæ & defectens
ab ea ad desideria cordis praua, & inutilia.
Hæc autem regulatam nobis necessaria,
nihil est aliud, quam lex Domini immaculata,
conuertens animas, easq; dirigens
per semitas rectas, quibus ad salutem peruenitur.
Hoc nobis Deus voluit esse testatum per id,
quod operatus est cum veteri populo, eo potissimum tempore, quando illum sibi adsciuit in populum peculiarem, & in gentem sanctam. Cuius iter per desertum, quo ad terram promissionis tendebatur, satis aperta figura est vitæ nostræ, quæ nobis concessa est, vt per eam perueniamus ad vitam æternam. Etenim huic populo mox, vt ingressus est in desertum, dedit Dominus Deus legem suam. *Mose enim tertio egressions Israel de terra Egypti, illi de monte promulgauit legem suam, qua in omnibus agendis plene instrueretur; tunc videlicet quando non vltra sollicitus de Egyptiaca persecutione tutam iam, & in loco tuto ducebat vitam. Rursus in fine totius itineris, in quo semper Deus ductor eius fuit, ad legem sic reuersio. Scribitur enim: Quadragesimo anno, unde-*

Isai. 53. 6s

Exod. 19. 1.

Exod. 2. 1.

Deut. 1. 3.

A no, unde-

1
Matth. 4. 1.

DUCTVS est Dominus Iesus in desertum à spiritu, vt tentaretur à Diabolo, &c. Tota hæc vita nostra, cum sit cursus quidam, & motus perpetuus, qui si non reguletur, debitos limites facile transgreditur, regulâ dirigente, ac viam commonstrante in primis indiget: alioqui de nobis merito dicitur, quod sanctus Thadæus in sua Epistola Catholica scribit de impiis, vocans illos, sydera errantia. Vnde quia sæculum vetus, imo vniuersi, qui de Adam primo errante sunt procreati, debent dice-

Tom. I. Belliniani.

Iuda. 16.

no, undecimo mense, prima die mensis, locutus est Moyses omnia, qua praeceperat illi Dominus, ut diceret eis: quod expressum est per totum librum Deuteronomij; in quo totum continetur, quod gestum erat per annos quadraginta, & quod docuerat illos iussus à D E O. Vbi etiam apparet, quod totum illud iter consumptum est in populo ipso instituendo, & exercendo in obseruatione legis. Ergo tota vita, quam agimus in mundo; qui vere desertus locus est, dirigenda est per legem mandatorum: quam necessitatem considerans Dauid humiliter deprecatur; *Incola ego sum in terra, non abscondas à me mandata tua.* Fallax, inquam, est via hæc, vana est vita terram incolentium, vbi puluis terrenarum occupationum atque curarum, & fumus vanitatum & falsarum insaniarum oculos mentis humane iugiter obscurant, & obsecant. Necessarium est igitur præceptum Domini lucidum, illuminans oculos. Ne igitur, tu Domine, quamuis id exigant iniquitates, & ignorantia meæ, abscondas à me mandata tua, subtrahendo splendorem tuæ illuminationis, & claritatem legis tuæ; sed oppositum magis fac ex tua misericordia, ostendens viam bonam; per quam ambulem secundum iustissimum præscriptum præceptorum tuorum. Quoniam vero & hoc sacrum tempus ieiunii quadragenarii idem nobis iter representat, simul instituens, quid in eo nobis sit operandum, ac perficiendum, magna sapientia, atque Dei instinctu decretum est, ut lex Domini in eo populis proponatur. In cuius initio, quod toto illo tempore fecit Dominus, nobis proponitur; nempe quod ieiunauit, quin & quod nouissime fecit simul declaratur; nempe quod pugnavit, & vicit; quæ quomodo faciant ad legis obseruationem, attendenda à nobis sunt, ita ut tria de Domino consideremus, quatenus ad legem, quam ipse postmodum tulit, ordinantur; quæ sunt, solitudo, ieiunium, pugna.

Et hæc consideranda sunt primo, ut respiciunt Legislatorem. Secundo vero, ut nos respiciunt, ad quos pertinet legem obseruare. Ut respiciunt Legislatorem, con-

siderantur primo in ordine ad tēpus, quādo videlicet illa operatus est. Secundo in modo, quo ad legem ordinantur. Tempus, quo Christus ductus est in desertum, quo ieiunauit, quo tentationem deuicit, duo respicit; nempe præcedentia, & sequentia: præcedentia sunt illa, quæ illi euenerunt in Iordane; sequentia sunt illa omnia, quæ faciunt ad legem Euangelicā promulgandam. Quæ igitur præcellerunt, ostendunt tria illa opera admodum esse præstantia, atque insignia, quæ faciunt ad communem omnium salutem. Postquā enim intonuit de cælo Dominus, & Altissimus dedit vocem suam; nempe quando baptizato Iesu aperti sunt cæli, & vox Patris intonuit: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.* Et Ioannes Baptista pariter testatus est: *Quia hic est Filius Dei;* tunc Dominus Iesus, ut nos doceret ad quid ita & in cælo, & in terra fuerat præconizatus, mox à turba subtraxit se, & se abdidit in desertum ieiunaturus quadraginta diebus, & cum Diabolo pugnaturus: nempe, ut scirent homines, quod illa opera, & in primis ieiunium illud, non erant ad propria abstergenda peccata, cum esset Filius Dei; verum ad nostra delenda; atque ita intellexeremus Christi maiestatem, & excellentiam ordinari ad bonum nostrum: ita quod quanto maior est, tanto illius opera nobis proficiunt ad medelam, æternamque salutem; eademque illius opera suspiciamus tanquam diuina, nempe facta à Filio Dei, qui est verus Deus; atque per imitationem suscipiamus, tanquā nobis salubria, multumque efficacia. Quamuis enim Dominus Iesus, ut verè Saluator, semper operatus sit salutem nostram in medio terræ, & nunquam destiterit ab operibus bonis, quibus saluaret mundum; quædam singularia tamen voluit nobis esse peripicua magis, atque explorata. De quibus dixit aliquādo. *Multa bona opera ostendi vobis; Non solum feci, inquit, sed ostendi vobis, ut illorum euidencia vobis esset & clarior instructio, & fortior impulsio ad imitationem. Huiusmodi ergo opera sunt hæc; quod post tantam sui laudem solemniter suscepit, & euidenter.*

Matt. 3. 16

Mar. 1. 10.

Luc. 3. 21.

Ioan. 1. 33.

Ps. 118. 19.

Disiſſo.

Ioan. 10. 32.

In specie

CONCIO PRIMA.

5 In specie autem, quod baptizatus opera magna perfecit, nos docet, quoniam pacto aggredi debeamus opera iustitiæ atque virtutis. Quamuis enim per baptismum non fuerit ipse purgatus; nam sanctus sanctorum est, quem Pater sanctificauit, & misit in mundum, vt sanctificaret per suū sanguinem populum, purgationem peccatorum faciens, Agnus sine macula; exemplo tamen suo nos docuit, vt nos, qui sumus immundi, ante ieiunium mundemus nos ab omni inquinamento carnis, & spiritus per baptismum, & lauacrum penitentia, vt fiat obsequium nostrum acceptabile coram Domino. Etenim Christus, vt docet Paulus, *emundauit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad seruendum Deo viuenti.* Emundat, inquam, à peccatis, non vt domus nostra scopis mundata, dimitatur vacua, verum vt plena sit operibus bonis ad seruendum Deo viuenti. Quare viuenti? Quoniam peccata, sunt opera mortua, quæ mortui in delictis operantur. At Deo, qui viuus, & regnat, operibus viuus seruendum est, ex motione aquæ viæ profectis. Qui enim biberit ex aqua hac, quæ est gratia Dei, erit tanquam lignum plantatum secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo. At vero ex mortuis non est assumptio vitæ, & arbores infructuosæ, & mortuæ, qui sunt impii, vt docet sanctus Thadaus; nihil edunt viuum. Si vis ergo ieiunium tuum, & quodcunque aliud opus virtutis, esse viuum, accede ad aquam viam per baptismum penitentia: nam dedit Deus gentibus penitentiam ad vitam; & tunc veniens offeres munus ieiunii tui. Ficus arbor ex ligno veteri producit grossos suos, quos vocamus flores, qui inutiles sunt. At verò, vt vtilem edat fructum, quem verè ficum dicimus, nouum lignum, aut ramum profert, ex quo, & in quo dulces producit fructus. Hæc similitudo nos docet, quod quæ ex veteri homine procedunt, tanquam inutilia, & corruptibilia abiiciuntur. Vetus autem homo ex peccato est: vt ergo opera sint vtilia, ex nouo homine procedant, necesse est.

Dan. 9. 24.
Ioan. 10. 36.
Heb. 13. 12.
Heb. 1. 3.
Heb. 9. 14.
Ioan. 4. 13.
Psal. 1. 3.
Iuda. 12.
Apost. 11. 18.
Eph. 4. 20.

centis gentium sceleribus, dicit fidelibus: *Vos autem non ita didicistis Christum, si tamen in illo edocti estis.* Deponite vos secundum pristinam conuersationem veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris. Renouamini autem spiritu mentis vestrae, & induite nouum hominem, qui secundum Deum creatus est, in iustitia & sanctitate veritatis. Aduerte, quod dicit fidelibus: Vos non ita dedicistis Christum, vt operemini sicut gentes, si tamen in illo edocti estis: inuens, non fideles omnes doctrinam Christi suscipere, quæ docet, vt ab- *Rom. 13. 12.*
iciamus opera tenebrarum, & induamur arma lucis. Et heu! quot huiusmodi sunt? Isti induunt veterem hominem secundum mundanam conuersationem, & *Sap. 1. 15.*
ideò opera eorum sunt opera inutilia, quæ non manent; sola enim iustitia manet in sæculum sæculi, quia immortalis est. Nam peribunt omnes cogitationes *Psal. 111. 9.*
eorum; ideò dixit de veteri homine, quod corrumpitur secundum desideria erroris, id est, desideria errantia, quibus errantes, quæ sibi sunt noxia, cupiunt. Hæc vestra sit instructio, vt initio huius ieiunii, & temporis Quadragesimalis, in quo potissimum bonis operibus vacare nos conuenit, per veram contritionem & integram confessionem deponatis, quæ male operati estis, tanquam vestimentum, quod comeditur à tinea, & veterascit; vt induat stola candida stetit ante thronum D E I, & Agni. Ita *Leuit. 16. 4.*
& Aaron, antequam ingrederetur ante D E V M, deponebat communia, & quotidiana vestimenta, & sacris vestibus decorabatur. Hæc est iustitia, de qua scriptum est: *Sacerdotes tui induantur iustitiam.* Vnde corona illa aurea, quam Aaron ingrediens ante D E V M gestabat in capite, dicebatur opus virtutis: *Corona aurea, inquit, super mitram eius, expressa signo sanctitatis, gloria honoris, opus virtutis, & desideria oculorum ornata.* Ecce in vestimentis sacris sanctitas, & pulchritudo: nihil enim pulchrius virtute, ac sanctitate. Talibus ergo ornetur Christianus *induc-*

induens hoc pacto nouum hominem, qui factus est ad imaginem Dei, qui est Christus Dominus; cuius imaginem portare debemus, vt Paulus etiam iubet.

1. Cor. 15.
49.

Considerauimus opera ista Domini Iesu, solitudinem videlicet, ieiunium & pugnam in ordine ad præcedentia, vbi baptizatus fuit, & præconizatus. Ea nunc consideremus in ordine ad sequentia; quatenus videlicet præcesserunt prædicationem Euangelii, eiusdemque, vt est noua lex, promulgationem. Hinc n. & dignitas prædicandi processit, & eius dignitatis manifestatio, & legis obseruatio, & ipsius tum prædicandæ tum obseruandæ continuatio.

Psal. 2. 6.

Quamuis enim esset Filius Dei, & ideo constitutus Rex ab eo super Syon montem sanctum eius, prædicans præceptum Domini; voluit tamen etiam meritis hæc regiam, & legis ferendæ autoritatem obtinere. Quod in Psalmo satis constat, vbi ait: *Dominus dixit ad me, Filius meus es tu.*

Psal. 2. 8.

Postula à me, & dabo tibi gentes. Si filius Dei, & filius naturalis, ergo naturalis hæres est regni Dei Patris; atque ita constitutus Rex ab eo, cui propterea naturaliter conuenit legem statuere in regno suo. Hoc tamen iubetur etiam meritis obtinere, dū illi dicitur: *Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam.* Quapropter veluti merita tantæ dignitatis, solitudinem præmittit, ieiunium, & conflictum. Ita quoque meruit vt subditos haberet, qui legem suam & susciperent, & obseruarent. Hac enim ratione dedit illi Pater gentes: nam ait

Ioan. 6. 44

Nemo venit ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum. Traxit verò Pater gentes, vt filii essent hæreditas, & possessio multifariam, multisque modis, sed potissimum declarans illum, atque protestans verum esse, atque legitimum Legislatorem;

Mat. 17. 5.

tum clamans de cælo: *Hic est filius meus dilectus; ipsum audite;* tum in eo manens, & faciens opera mirabilia, tum etiam virtutem nobis infundens, qua confortati legem ipsam obseruare & possimus, & studeamus. Ac tandem eisdem ipsis meritis obrinuit, vt essent in Ecclesia sua semper qui legem eandem prædicarent. Quos-

Ioan. 14. 12.

quam enim dedit Apostolos, alios Euange-

Eph. 4. 11.

listas, alios Pastores, & Doctores, qui sunt

tanquam oculi in capite eius; quibus & aures adiecit, ne inanis esset prædicatio eorum, sed vt audientes verbum retinerent, ac fructum referrent in obedientia, & perseuerantia, quæ patientia dicitur ab ipso. En consideratio operum Christi secundum tempus, quo illa fecit.

Luc. 8. 15.

Nunc iam illa ipsa consideremus secundum modum, quo ad legem ipsam per se ordinantur. In quo apparet, Christo, quem Pater Legislatorem instituit, apta admodum illa fuisse, atque accommodata. Id quod apte videmus, si illa sigillatim dispiciamus. Atque à solitudine, quæ prima est, exordientes, videmus, quod

8

potissimum hac de causa ductus est Iesus in desertum, vbi ieiunauit, seipsum affligens, & pugnatit hostem confringens, vt inde postmodum prodiens exciperetur ab vniuersis, veluti, vt vere erat missus à Deo laturus Euangelicam legem. Sacerdos quidem in veteri lege ingressus ante Arcam Domini audiebat sermones Domini, quos egressus populo renunciabat.

Moyse item dicit de se: *Ego sequester, & medius fui inter Dominum, & vos, vt annunciarer vobis verba eius.* Dominus enim loquebatur illi quæ ad populum postea referret. De quo propterea dixit

Deut. 5. 4.

DEVS: *Qui in omni domo mea fidelissimus est; oro enim ad os loquor et, & palam.* Sic itaque D. Iesus, doctus à Patre,

Num. 12. 7

exit Legislator, & venit in mundum, tanquam qui exit seminare semen suum, quod est verbum Dei; vt excipiant illud, non vt quid humanum, sed, vt est vere,

Luc. 8. 5.

1. Thes. 1. 13

verbum Dei. Nam qui vos audit, inquit,

Luc. 10. 16

me audit. Proclamatus quidem fuerat Dominus Iesus, & declaratus filius Dei, quo dignus demonstrabatur, qui diuinam legem ferret, & missus ostendebatur, & destinatus ad hanc nobilissimam functionem.

Attamen antequam progrediretur, abdidit se in latebras, veluti a terra abstractus, & Deo agglutinatus, vt iam dicere posset:

9

Mea doctrina non est mea, sed eius, qui misit me; vt opere confirmaret, quod verbo fuerat auditum. Neque vere ob id solum

Ioan. 7. 16.

conue-

conuenit solitudo, vt Legislatori conciliaretur auctoritas; verum, vt & ijs, qui legem essent audituri, intelligerēt, ipsius legis obseruationi multum prodelle, si se à secularibus tumultibus semouerent. Hominum namque consuetudo, & necessitudo plurimum à Deo remouet, & elongat infirmam mentem, vt vix tot cadentibus se contineat, imo præceps cum alijs ruat. Id docuit experientia, quando sic omnis caro corruperat viam suam, vt vnus reperiretur Noë, qui iustus, atque perfectus cum Deo ambularet; vt merito canatur cum lamentatione: *Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in studijs suis, non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.* & forte hoc dicit Propheta, quia multos videt male agentes, sicut Elias conquerebatur: *Domine, altaria tua destruxerunt, Prophetas tuos occiderunt gladio: derelictus sum ego solus.* At Deus, qui intimus videt, & omnia perlustrat, respondet illi: *Reliqui mihi septem millia virorum, qui non curuauerunt genua sua ante Baal.* Huic electioni respondet hic Psalmus: *Dominus de caelo prospexit, vt videat si est intelligens, aut requirens Deum. Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt; non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.* Deus ipse, cuius oculis nihil absconditum est, de alto prospiciens, vt nihil illum lateat, vidit quod omnes declinauerunt, & non est qui faciat bonum, neque vsque ad vnum. Esto, dictum sit per excessum, sicut & illud: *Nemo virorum illorum, qui vocati sunt, gustabit cenam meam.* Certe ita ostenditur, quod pauci sunt, qui saluantur; quia pauci inueniunt viam, quæ ducit ad vitam. Tanta ergo multitudo pereuntium, exemplo, & pondere suo, te, qui carnalis es, & pronus ad malum etiam ab adolescentia tua, quomodo non trahet secum in ruinam? Heu quanto studio opus est, ne pariter cum impijs pereamus! *Recedite (clamat Moyses) à tabernaculo impiorum, & nolite tangeri, quia ad eos pertinent, ne inuoluamini in peccatis eorum.* Si hoc dixit quando modica admodum pars multitudinis infinita exterminio erat destinata, quid dicendum, & quid faciendum est; vt

bi totus mundus in maligno positus est? Quid, inquam, vbi repleta est terra iniquitate, & non est qui faciat bonum? Territus est omnis populus ad clamorem pereuntium, & fugit; & nos incuncti manemus ad perditionem tanta multitudinis? Ibi scribitur: *At vero omnis Israel, qui stabat per egyptum, fugit ad clamorem pereuntium, dicens: Ne forte & nos terra deg' uisat.* At nos neque timemus, neque fugimus, neque ab his, quæ sunt mundi abstinemus, sed iis quotidie magis inhaeremus. Noë monitus, & iustus à Deo cauit diluuium aquarum multarum. Ecce continua vox dicentis: *Cauete ab hominibus,* & nemo tamen cauet. Vide quid faciant illi; quid operetur Noë. Laborabant illi, vt hærent terræ: Plantabant enim, & ædificabant, vxores ducebant, & dabantur ad nuptias; quod & de Sodomis dicitur. Laborabat Noë, vt abstraheretur à terra, plantabant illi, vt inde comederent, euellebat iste, vt inde Arcam faceret, & illos arboris fructus non seruauerunt, ipsum Noë arborum vsus præseruauit. *Ædificabant illi domos lapideas, & innumeras; ligneam iste arcam fabricauit: ipsi in lapidibus petierunt, iste in ligno salutem consecutus est.* Vacabant illi commellationibus, & ebrietatibus, cubilibus, & impudicijs, iste ambulabat coram Domino; ac proinde quia non adhæsit mundo, à diluuiio liberatus est. Quid ergo, miser, tu hæres terræ? Quid adhæsit pauimento anima tua? Vile videtur tibi, ac contemptibile lignum, quod apprehendit iustus? An necis, quia infirma, ac contemptibilia elegit Deus, vt confundat fortia? Paupertas voluntaria, libera in pauperes, ac liberalis erogatio, abstinere a curis, à litibus, à voluptatibus, à molestijs, & ab ijs, quæ sunt mundi, securos nos faciunt. Arca illa lignea nunquid non plus valuit, & iuuuit, quam totus mundus? *Non proderunt diuitiæ in die ultionis; iustitia autem liberabit à morte.* Arca igitur sit lex, sit iustitia, sit veritas. Hanc docuit Deus Noë: *Fecit, inquit, tibi Arcam.* Quæ carnales illi faciebant laborantes, propria voluntate faciebant. At Noë iussu Dei laborat, & labor eius non

Gen. 6. 11.

Gen. 6. 9.
Ps. 13. 3.

3 Reg. 19.
14.

Rom. 11. 4.

Ps. 13. 3.

Luc. 14. 24.
Mat. 7. 14.

Num. 16.
26.

1. Ioan. 5. 19

Gen. 6. 11.

Ps. 13. 1

Num. 16. 34.

Gen. 6. 14

Mat. 10. 17

Luc. 17. 27

1 Cor. 1. 27

Gen. 6. 14

est inanis coram Deo: sed opera eorum fuerunt opera inuicilia, vt exitus demonstrauit. Lex igitur Dei tecum sit semper, & tecum laboret: quod vt facias exi de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui.

Gen. 12. 1.

Id quod doceris exemplo Israelitarum. Bis à Domino data est lex, vt supra tactum est: In principio itineris, & in fine: post exitum de Ægypto, & ante introitum ad Canaanæum. Quid in Ægypto didicit populus? vitulum adorare; nam Bos erat Deus Ægyptiorum. Dij isti suggerentes Pharaoni nolebant dimittere populum, vt in suo cultu retinerent, & tamen populus dura ceruicis vitulum adorans, clamabat: *Isti sunt Dij tui, Israel, qui te eduxerunt de terra Ægypti* Quanta insania est hæc tua,

Exod. 32. 4.

o inspiens, vt arbitraris ab his te iuuari, qui te perdunt: Surgant, surgant hi Dij vestri, diuitiæ vestræ, fauores vestri, amicitia, honores, & cætera, & opulentur vobis, & in necessitate vos protegant. Diuitiæ vestræ putrefactæ sunt, aurum, & argentum æruginauit, & vitulus igne combustus est, & in flumen proiectus. Ergo post exitum de Ægypto data est lex, vt sciamus, quod animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei, & sæcularis, & carnalis homo nõ intelligit legem Dei. Rursus, sordes, & abominaciones Chanaanorum adeo populum contaminauerunt, vt obliuiscerentur legem Dei: vt frequentissime Moyses, appropinquante hoc introitu, monet, vt audiant Dei præcepta, & legem non obliuiscantur. Vide Deuteronomium, quam frequens, & sollicitus hæc inculcet. Lex igitur data est ad præcauenda peccata. Docet enim vt fugientes occasiones peccati, mundam seruemus, & immaculatam stolam primam. Glorificatus Iesus voce paterna, & ostensione Ioannis, statim regressus est à Iordane, & abscondit se inter ligna sylvarum; non quia is, qui suo contactu sanctificat omnia, possit à fœcibus hominum inquinari: sed nostri gratia segregatura peccatoribus, vt nos ab iis doceat segregari, quorum mores corrumpuntur in medio nationis prauæ, atque perueris: imò

Deut. 32. 38.

Iac. 1. 2.

Deut. 8. 21.

I. Cor. 2. 14

& à colloquiis malis, iis similes efficiamur, qui commisti sunt inter gentes, & didicerunt opera eorum, & seruierunt sculpeilibus eorum, & factum est illis in scandalum. Ideo enim elegit nos Deus in Christo ante mundi constitutionem, vt essemus sancti, & immaculati in conspectu eius in Charitate, & non vocauit nos in immunditiam, sed in sanctificatione. Si tanto honore digni facti sumus, vt vocemur Filij Dei, & sumus; digni, & iustum est, vt dignè ambulemus vocatione, qua vocati sumus. *In omnibus* (inquit Sapiens) *magnificasti populum tuum, & honorasti.* Vnde & Moyses ex parte Dei: *Vos ipsi vidistis quæ fecerim Ægyptiis; quomodo portauerim vos super alas aquilarum, & assumpserim mibi: Et vos eritis mihi in regnum Sacerdotale, & gens sanctam.* Tunc autem eduxit de Ægypto, ne seruierent Dijs eorum. Eligit ergo nos de mundo, vt illum sequamur, & imitemur in sanctitate, & iustitia omnibus diebus vitæ nostræ.

Psal. 105. 35.

Eph. 1. 4. 1. Thess. 4. 7.

1. Ioh. 3. 1. Eph. 4. 1.

Sap. 19. 21.

Exod. 19. 4.

Exod. 19. 5.

Vide autem conditionem, quam addidit, dum sic honorat populum: *si ergo audieritis vocem meam; & custodieritis pactum meum, eritis mihi in peculium de cunctis gentibus: mea est enim omnis terra.* Separat nos ab alijs, cum sit Dominus omnium, vt sumus tanquam intimi serui fideliter obsequentes illi veluti Domino, sicut vere est Dominus noster. Itidem, vt Petrus referens supradicta verba Dei, nos monet: *Vos igitur genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, vt virtutes annuncietis eius, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen suum: modicum ante dixerat: vobis igitur honor credentibus.* Hic est honor noster, qui sumus genus electum ex omni populo, & lingua, & natione, sumus gens sancta, non immunda, vt populus nationum: populus acquisitionis, id est, Ecclesia, quam acquisiuit sanguine suo, vt ait Paulus. Ad quid autem acquisitus? Vt virtutes annuncietis eius, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumē suum. Quomodo vero annunciamus virtutes eius? Ne dum verbo, sed opere prædicantes mirabilia

1. Pet. 2. 9.

Act. 20. 28.

Matt. 5. 16.

bilia eius, vt qui vident opera nostra bona, glorificēt Deū in die visitationis. Certe non vt faciunt mali Christiani, qui tanto honore coronati ducunt vitam licet & gentes quæ ignorant Deum. Exeat igitur cū illo in desertū refugientes conquinatio ſæculi. Vide quam aptū præambulum fuerit ſolitudo legiferendæ.

11. Iam ergo ad ſecundum ipſius ferrendæ præambulum accedamus: quod fuit ieiunium Domini Noſtri Ieſu Chriſti. Sic Moyſes poſt ieiunium quadraginta dierum legem accepit à Domino. At interim legis tranſgreſſor populus crapula ſe inquinavit: *Capit* (inquit Scriptura) *populus manducare, & bibere, & ſurrexerunt ludere*. Ieiunat Moyſes: Populus crapulatur. Legem accipit Moyſes; legem tranſgreditur populus. Vnde quod ieiunio receptum eſt, crapula proiectum eſt: & legis tabulæ oratione, & ieiunio à Deo impetratæ, ſacrilegio, & voluptate ſunt cōtractæ: caro enim legi aduerſatur, quia lex membrorum, & lex mandatorum ſibi inuicem aduerſantur. *Video*, inquit Paulus, *aliam legē in membris meis repugnantem legi mentis meæ*. Lex mentis eſt lex Dei, ſcripta in tabulis cordis, quæ, vt repugnantem legem membrorum vincat, mortificanda ſunt membra iſta noſtra, quæ ſunt ſuper terram, in ieiunio, in caſtitate, in laboribus plurimis, atque etiam in plagis. Lex enim (inquit Paulus) ſpiritualis eſt, ego autem carnalis ſum. Sicut ergo caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, ita & aduerſus legem; & ſicut ſpiritus, ita & lex aduerſus carnem. Cedat ergo necelle eſt caro legi: alioquin caro corrupta corrumpit bonos mores, atque adeo rumpit bonas leges.

Vt autem videas quā importuna ſit caro, & præpotens, niſi caſtigationibus fiat infirma; atende, quod vix vocibus, & ſtanmis territi, dum illis loqueretur Deus de monte dixerant ad Moyſen: *Loquere tu nobis, & audiemus; non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur, ruunt in tā immane ſcelus, vt contemnentes ipſam Dei vocem, qua ipſe per ſe dixerat illis. Ego ſum Dominus Deus tuus,*

*qui eduxi te de terra Ægypti, de domo ſervitutis. Non habebis Deos alienos coram me. Non facies tibi ſculptile; & Non adorabis ea, neque coles; facerent ſibi ſimilitudinem vituli, quam adorantes dicebant: Hi ſunt Dii tui, Iſrael, qui te eduxerunt de terra Ægypti; & cœperunt manducare, & bibere, & ſurrexerunt ludere. Calidè alturus ſerpens, qui comeltione auertit à Deo propaginem generis humani, carnis delectationes, atque laſcivias coniunxit cum idololatria; quo commento ad conſilium Balaam populus eſt ſeductus à Madianitis; vt ita per carnem legem frangeret, & in primis præcipuo, ac primo præcepto; e contra autem Deus legem daturus præcepit per Moyſen, vt ſe ſanctificarent vſque ad lauanda veſtimenta, maxime ab vxoribus abſtinerent. Irreconciliabilis ergo pugna eſt inter carnem, & legem; adeo vt caro vix quibuſcunq; retinaculis præpediatur, quo minus legem aggrediatur, atque impugnet: quando neque ignis viſus, & mons fumans, & terroris plena vox Dei populum cōcœruit à mox ſecuta virulidatione. Mirū quod caro mollis lapideam fregerit legem. Custodienda igitur, curanda, atque cōcœrcenda, & caſtiganda eſt caro; ne tantum malum inuehat in hominē, vt diuina lex contemnatur. Huc faciunt ſapientis documenta illa: *ſilte tibi ſunt? ſerua corpus illarum, & non oſtendas hilarem faciem tuam ad illas*. Vides quanto ſtudio custodienda ſit caro, quæ in puellis ſicut regnatur; vt neque vultus hilaritas ſit illis concedenda, ſed hoſtiliter cum illis concedenda, ſed hoſtiliter cum illis ſemper agendum? *Non des aqua tua exitum* (iterum Sapiens) *nec modicum, nec mulieri nequam veniam prodoundi*. A carnibus tuis abſcinde illam, ne ſemper te abutatur: Hęc eſt caro frenanda, ne exeat ad ſuas concupiſcentias; & mortificanda, ne mentē corrumpat. Stilla eſt modica poteſt vas magnum euacuare: quantumcunq; modicū ſit, quæ carni indulgetur, animā reddit vacuum à gratia Dei. Hæret animæ caro, abſcinde illā à te, ſi nō quantum ad ſubſtantiā (hoc enim nō licet) ſaltē quan-*

1. Petr. 2.
12.
1. Theſ. 4. 5.
11.
Exod. 32. 6.
Rom. 7. 23.
Coloſſ. 3. 5.
Rom. 7. 14.
Gal. 5. 17.
Exod. 20.
19.
Exod. 20. 1.

Exod. 32.
10.
Num. 24.
14.
Num. 25. 1.
Exo. 19. 10.
Eccle. 7. 26.
Eccleſ. 25.
34.

quantum ad concupiscentiam, hoc enim decet, & oportet; alioquin legis volumen à te recedet.

Rectū ergo ieiunium legi accommodatur; ad eam ferendam, & conferendam disponit, mentemq; reddet liberam, ut illius iudicia, atque mandata suscipiat reuenter. *Confige* (inquit) *timore tuo carnes meas, à iudiciis enim tuis timui.* Quinam timor iste est carnes confixurus? *Qui timet Dominum, custodiunt mandata illius.* Ille timor legem custodiens, à iudiciis, id est, mandatis proficiscens, carnem configit, & crucifigit veluti sibi inimicam. Merito ergo praemittitur à Dominio ieiunium, & Christiano committitur, & legi confociatur. Audituri ergo sacram legem facris his diebus sanctum ieiunium deuotè celebremus.

Tertium preparatorium est victrix pugna cum Satana, qui cum lege semper, tanquam cum peculiari hoste, pugnat. Vide primum eius conatum, & perpetuum eius moris propositum. *Cur praecipit vobis Deus ne comederitis?* Cur praecipit (inquit)

Gen. 3. 1. Praeceptum aggreditur, cum lege praelium committit, pugnat cum mandatis Domini, à quibus impius ipse defertor primus defecerat, & tale in diuino praeepto offendiculum ponere meditatur, ut falsum, & inane constituat. Nequaquam moriemini. Cur ergo praecipit? scit Deus, quod illa comestio pares vos illi factura sit: Nam comedentes eritis sicut Dij: Vel,

Gen. 3. 4. ut ex Hebræo haberi potest, sicut Deus: similes nempe eritis Altissimo: quod Deus sciens, & precauens, hanc vobis vetuit comestionem, inuidens videlicet excellentiæ vestrae. Ne ergo timueritis ab eius mandato, quin magis securi contemnente illud, ut tantum vobis ipsis bonum comparetis, ut Diuinitatem ipsam consequamini pro modulo vestro. Concinnè ergo Dominus legem laturus contra aduersarium legis pugnam inuit, ut sciamus quid intendat lex; nempe, resistere Diabolo, ut fugiat à nobis. Quod ut Iesus faceret euidentius, sumpsit contra Diabolum gladium spiritus, quod est verbum Dei, nempe le-

Iacob. 4. 7. gem. Aduersarij enim aggressiones, & *Ephes. 6. 17*

imperus verbo Dei retundit, & confundit. Dicenti, atque tentanti: *si filius Dei es dic ut lapides isti panes fiant:* Obicit scriptum est: *Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Replicanti: *si Filius Dei es, mitte te deorsum;* Resistit illi iterum verbo Dei: scriptū est (inquit) *Non tentabis Dominū Deū tuum,* & suadentem facilegam illius adorationem, numquid non verbo Dei repellit & fugat? Scriptum est, ait, *Dominū Deum tuum adorabis, & illi soli serues.* Frustum legis principio proposuit, & opposuit: *Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Quod enim procedit de ore Dei, potest appositum ori hominis famem depellere, vires reficere, vitamq; tueri. Duabus sequentibus repugnantiis legem adhibet: *Nō tentabis sed adorabis Dominū Deum tuum.* Vtilitatem praeposuit, vt firmaret authoritatem, quam Diabolus infirmare praetendens praeeptum instructuosum affirmavit: *Nequaquam moriemini.*

Gen. 3. 4. Nos igitur attendamus Diuinae legis utilitatem; contra verò suasionum diabolicarum, siue cuiuscunque iniqui vanitatem, & falsitatem. *Narrauerunt mihi iniqui fabulationes, sed non ut lex tua.* Vide fabulationes, & infanias falsas: Dic ut lapides isti panes fiant: Mitte te deorsum; Quoniam Angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis. Haec omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me. Quid boni contulit suis istis propositionibus falsus tentator, impiusq; deceptor? Nunquid expleuit famem: tibi tu ipse cibum para, eumque ex lapidibus. Nunquid cadentem sustinuit? Angelorum hoc munus est? Custodiant ipsi te in omnibus tuis. Num etiam in volatu custodient, aut potius in praecipitio? Nunquid mundo praefecit? Haec omnia tibi dabo. Meum est hoc; quia mihi tradita sunt, & cui volo, do illa. Maximum hoc meum est, caetera minora aliorum sint: tu ex lapidibus panes facito. Angeli sustollent te, ne praecipis ruas. Ego autem haec omnia tibi dabo; At qua tandem ratione: si cadens adoraueris me. Heus tu, qui mendaciter similitudi-

Gen. 3. 4.

Ps. 118. 8.

litudi-

litudinem Dei hominibus promittebas: nunc eminentiam quoque supra Deum arrogas tibi? si tu (inquit) qui Filius Dei es, adoraueris me. O diabolicam superbiam! sed num pater mendacij, erit in promissione tua quidquam veritatis? Non certe. Mentiris enim quod tibi tradita sint, quod des cuius; quod certe, etiam si posses non preestares, ne contra morem tuum veritatem diceres aliquando. Malum igitur tantummodo preterdis, nihil offerens, aut conferens boni, ita tu iniquus es. Narrauerunt ergo iniqui fabulationes, & in-

perimur? Voluit ipse hoc loco scribi ab Euangelista (quod forte & alias effectum est, quamuis scriptum non sit) quod post Satanæ recessum accesserunt Angeli, & ministrabant ei. Conuiuium repellenti, & mensam à Satana propositam, sancti Angeli ministrant, & panes non apponunt lapideos, sed cibos, qui conueniunt Filio Dei, & filio hominis. *Quarite ergo & vos primum regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adicientur vobis.* Imò quia hæc abundè suppeditantur nobis, Deum, qui benefecit nobis, colamus, legemque sumamus de ore eius.

Matt. 6. 33.

Psalm. 118. 68.

Psalm. 18. 9.

Psalm. 18. 11.

Exod. 14. Num. 20. 11.

Exod. 16. 14.

Psalm. 134. 11. Num. 21. 24. & 33.

Iob. 10. 38.

8. 52. 5. 25.

SECUNDA PARS.

Nunc opera Christi, quatenus instituant nos ad legis obseruationem, veniunt à nobis consideranda, & potissimum pugna cum Satana. Nam de solitudine, & ieiunio, ut huc faciunt, aliquis iam est habitus sermo. De pugna igitur agentes, scopum legis supponimus, ac proponimus. Hic verò est, ut homines Deo coniungantur. Exiimus enim à Deo, & ad Deum nobis est redeundum. Ita enim ad locum; unde exeunt flumina reuertuntur. Ita & Christus: *Exiui à patre, & veni in mundum; iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem.* Non enim emisit nos de arca substantiæ suæ creatricis, quasi coruum, qui vitra non est reuersus à Noë in Arcam: Corui (animal inutile, nigrum erocitans) non querunt quietem, sed partem carniū, etiam super transeuntes aquas, & inquietas vndas, de quibus scriptum est: *Reuersaq; sunt aqua de terra euntes, & redeuntes.* Mundus enim transit, & concupiscentia eius, id est, illud quod in eo concupiscitur: quod videlicet Diabolus demonstrabat: Ostendit enim illi omnia regna mundi, & gloriam eorum. Hæc est concupiscentia mundi, resque mundanæ, quæ concupiscuntur. Quæ si vis videre quam instabilia sint, fac quod verum dicat mendax, asserens: *Mihi tradita sunt, & cui volo do illa.* Hoc admissio; cum ipse de cælo ceciderit, sicut fulgur neq; habeat sedem permanentem, sed super arenam,

Eccl. 1. 8. Iob. 16. 28.

Gen. 8. 6.

Gen. 8. 1. 1. Iob. 2. 17.

Luc. 4. 5. Luc. 10. 18.

Apoc. 12. 18 bi illum vidit Iohannes; quonam pacto, ipse inquietus manens quietem habet? Et si cui vult, dat illa sibi tradita; dat autem cadenti, & adoranti illum, nunquid daturus est omnibus simul omnia regna mundi, an singulis alteri post alterum? si sibi succedunt ipso dante, modò huic, modò illi; que, aut qualiscumq; reperitur requies; vbi nullus est status: si omnibus simul, quæ rursus quies, vbi continuus est conflictus quis quid accipiat? O fluctus feri maris! In his cadauera supernantant, esca coruorum carnalia, corrupta, corruptentia, fententia; hæc sunt quæ Ioannes concupiscentiam dixit, quæ in fluctibus maris ambulat, & quæ mouentur in terra; quæ qualia sunt, nunquam quiescunt, quin nullam requiem habet caro nostra; neque corpus, quod corrumpitur. Qui his inhærent, vt fatientur, regressum ad Deum non curant. At columba simplex in simplicitate cordis quærens Deum, attendens promissum: Venite ad me, & inuenietis requiem animabus vestris; non inuenit in toto orbe terrarum, qui orbiculariter cõtinue circũgyrat, vbi pes, & affectus eius requiescat. Et propterea ad illum prope- rat, quærens quem diligit anima eius, de quo iam audiuit: *Quærite Dominum, & confirmamini*; certa quod nõ potest extra Deum confirmari. Simples ergo, sicut columbæ, de vno tantum necessario solliciti sunt, sedentes ad pedes Iesu, vt non turbentur erga plurima. Isti sunt, qui ne transeant cum hoc mundo ad perdicionem, cum Christo transeunt de hoc mundo ad Patrem.

Lex, quæ ideo in itinere data est, dum ab Ægypto per desertum transitus est ad locum, quem elegerat Dominus; iter ad Deum is, qui recto sunt corde, perspicue manifestat. Et quia nisi sciatur quo eundum sit, non possumus viam scire; Primum ostensum nobis in lege, Deus est.

Deut. 6. 13. scriptum est de eo: *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruias.* Quoniam vero accessus ad Creatorem est a creatura recessus, concluditur lex in hoc præcepto: Non concupisces. Et vide Diuinam Sa-

pietiam; dum datur mandatum illud primum, Vnitas consideratur; dum vltimum, multitudo. Sic habes in Euangelio: Et accessit vnus de Scribis, & interrogauit eum, quod esset primum omnium mandatum. Iesus autem respondit ei: *Quia primum omnium mandatum est, Audi Israel, Dominus Deus tuus, Deus vnus est: Et, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Ecce vnitas. At vt non simus concupiscentes malorum, audi legem concludentem sua præcepta: *Non concupisces uxorem proximi tui, non domum, non agrum, non seruum, non ancillam, non bouem, nõ asinum, & vniersa quæ illius sunt.* Sic loquitur dum datur lex, sic dum explicatur. Multa, quæ concupisci non debent, commemorantur, quoniam à multis reuocat, vt ad vnum ducat, ne forte verba inania suspicaris in lege Domini. Ideo Diabolus rerum proponit multitudinem; ostendit enim omnia regna mundi, & gloriam eorum, & ait: *Omnia tibi dabo.* At vnitatem Christus opponit tantæ multitudini: *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruias.* Illi soli, inquit; Lex ergo vt ad vnum ducat, quod est necessarium, à multis abducit, quæ necessaria non sunt. Sic à pluralitate factorum ad factoris vnitatem nos reuocat.

Hoc præsupposito, iam apparet quid intendat Satanas contra nos. Quod certe nihil est aliud, quàm à Deo nos reuocare, & elongare. Cum autem hoc lex intendat, vt Deo nos coniungat, seiungat à creaturis, accedens tentator è contra creaturis studet nos applicare, conaturque, vt illis adhæreamus. Et ideo Deus legem ferens à summo exorsus est, sine totius motus præostendens: *Ego (inquit) sum Dominus Deus tuus. Non habebis Deos alienos coram me.* Et nouissimè in nouissimo concludit omnia mandata sua, dicens: *Non concupisces.* Satanas verò è contra à gradu inferiori aggressus est tentationem. Die, inquit, vt lapides isti panes fiant. Vt demum deiceret de summo: si cadens, inquit, adoraueris me.

Vt igitur lege protegamur à frigore, & à pluuia Satanae attendamus primum; Quod

Mare. 12. 28.

Deut. 6. 4.

Deut. 5. 11.

Exod. 20. 17.

17.

Exod. 20. 2.

Deut. 5. 6.

Exod. 20. 12.

Deut. 5. 21.

18.

Quod

Quod cum intentio legis sit auocare mentem nostram a creaturis, ut illis nullo pacto apponamus cor, etiam si necessaria sint, cuiusmodi est panis: Ideo scriptum est: *Non in solo pane uiuit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Quod est dicere: *Lacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet.* Deus qui fecit nos corruptibiles, etiam prouidit victum, quo sustentaremur; & ut se, sicut creatorem, ita & prouisorem ostenderet, non prae-buit homini liberam facultatem uescendi omnibus indiscriminatim. Ac propterea iussit: *Ex omni ligno Paradisi comedere; de ligno autem scientia boni & mali, ne comedas.* Et quoniam victus ad vitam tuendam datus erat, idcirco illum monet, quod fructus ligni uetiti non esset ad vitam, sed ad mortem: *In quoecumque enim die comederis ex eo, morte morieris.* Et quamuis carnes quoque animalium cibibus essent de sua natura conueniens, esum illarum tamen non illi concessit, nisi forte in sacrificiis; sicut postea in lege scripta sancitum est, ut ex oblatis comederent coram Domino. Qua ergo uti debuissent proposuit mensam, dicens: *Ece dedi uobis omnem herbam, & uniuersa ligna, ut sint uobis in escam, & cunctis animalibus.* Vbi intellige cur herbam, & fructus arborum in escam ipse preparauit, ne uidelicet ipsi solliciti essent in cibis sibi parandis. Et rursus ne anxij, & solliciti essent in crastinum, addidit: *Dedi herbam essentem semen super terram, & ligna, quae habent in semetipsis sementem generis sui.* Terra ergo absq; labore, & sudore uultus, & studio mentis aptam, & sufficientem illis escam proferebat.

Post diluuium mensam repleuit magis, apponens & carnes: *Et omne (inquit) quod mouetur, & uiuit, erit uobis in cibum.* Attamen, ut in hoc quoque facultas hominis intra terminos diuinae prouidentiae coarctaretur, addidit: *Excepto quod carne eum sanguine comederis.* Et praeterea, quod postea aperte in lege scripta mandatum est, animalia ipsa distinxit in mundis, & immundis. Quod patet, quia Noe aliter schabuit in ducendis in arcam mun-

dis, aliter in immundis: & post exitum de arca, de mundis obrulit sacrificium. Ex quo inferitur, quod immundis quoque uesci non liceret illi, sicut neque illa sacrificare. Restricta igitur in hoc quoque erat libertas, ut homo tantummodo sibi concessis uesceretur. Vbi etiam nota mysterium, quod quae poterant offerri, poterant & comedi, ut uno, eodemque & nos pascantur, & Deo placeamus; & uita nostra monstreretur tota ordinari in diuinum obsequium; ut siue manducamus, siue bibimus, Domini simus; & non nobis uiuamus, sed ei, cui omnia uiuunt. Lex deniq; Moysis cibos multos a-pertius populo interdixit.

Quamuis autem in Euangelica lege habeamus, quod omnis creatura Dei bona est, & nihil reiciendum, quod cum gratiarum actione recipitur: Ieiunium tamen in illa commendatur, & temperantia. Unde Timotheus a uino abstinebat, quod certe didicerat a Paulo, qui tandem illi scribit: *Iam modico uirere uino propter somnolentias tuas, & frequentes tuas infirmitates.* Et ex traditione Apostolorum habemus Quadragesimale ieiunium, & per Ecclesiam Spiritus sanctus alia praeterea nobis ieiunia iubet.

Cum igitur Deus hac ratione se declarer omnium prouisor, qui aperiens manus suam implet omne animal benedictione; ideo praecepit ne solliciti simus etiam de necessariis. Nam etiam si simus in deserto, dabit panem Angelorum, & per Angelos panem hominum ministrabit. Hoc iubet lex, & Verbum Dei, dicens: *Non in solo pane uiuit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Quod est dicere; si dixerit Deus, fiat, fiet. Si dicente Deo: *Germinet terra herbam uirentem, & lignum pomiferum;* mox ita factum est. Nunquid abbreviata est manus Domini, aut non ultra omnipotens est sermo eius? Ergo si omnia quaecumque uoluit fecit, & quae non erant fecit, ut essent, eodem uerbo, eademque uoluntate illa permanebunt, quae facta sunt, & uiuentia uiuent. Esto igitur, desit panis, non deest panis auctor, qui terrae dat, ut germinet,

Jacob. 1. 5.

minet, & pastor est ouium. Hoc torum, vt simus fidentes in Deum, qui dat omnibus affluenter, & non improperat. Hoc igitur modo auocatur mens, ne inhæreat creaturis. Quod si in necessariis quoque id præterdit, quanto magis à non necessariis nos reuocat?

Secundò igitur attendendum, quòd adeo labilis est homo, vt si semel caperit amare creaturam, paulatim decidat, & deflectat ad illam, in dies proficiens in peius, vt iam non necessaria quærat, verù sollicitus petat & superflua. Quod intelligens omnium malorum inuentor Diabolus, nõ dixit: Dic, vt lapis iste panis fiat; Sed, vt lapides isti panes fiant, vt sub prætextu necessitatis, etiã superflua ingerantur. Ideo ad mensurã Deus dat cibũ, vt patet in mãna; dat et̃ in tempore, vt quisq; dies sit sollicitus sibi ipsi, neq; de crastino cogitemus.

Exod. 17.

17.

Matt. 6. 34

21.

Attendendũ tertio, quòd in peruerso isto progressu à superfluis ad vana miserè prolabimur; in quo à potestate tenebrarũ lumen recipimus. Nam victus serpens in primo conspectu, in quo cum necessariis et̃ superflua suggerebat, renouat artem, & ad absurdiora progreditur, suadens: Mitte te deorsum; scriptum est enim: Quia Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis. Dare se præcipitem, nullam necessitatis habebat apparentiam, sed euidentis est vanitas, quæ ne deprehendatur, illam tentator condit verbo Dei, dicens: Scriptum est; Quoniam Angelis suis, &c. Atq; ita durius, ac periculosius infert bellum. Primò in hoc, quòd quæ minem spiritualem facilius illiciunt, & magis perdunt, quàm quæ carnem tantum spectant, puta auram sæcularem. Non enim carnalis homo sic gloriam mundi meditatatur, sicut gratiam corporis, & voluptatem. At verò spiritualis spreta carne, & desiderijs eius, à vanitate gloriæ facillè capitur aliquando: probauerat eum tentator superiorem corporeis delectationibus, nunc mentis ideo titillationibus impetit illum.

22.

Secundò, quòd subtilior, & occulta magis illecebra est hæc, quæ illum sollicitat: nempe quæ sub velo virtutis magis

latet. Videtur enim hoc pertinere ad gloriam Dei, si quis seruum Dei videat per aëra innocuè volantem, aut portatum ab Angelis. Heu quòd sunt habentes zelum Dei, sed non secundum scientiam! vbi autem non est scientia animæ, non est bonum: latet enim anguis sub viridantibus folijs virtutis & iustitiæ. Testes sint, qui vitionem quærentes iniuriarum præterdunt veram iustitiam. Et ij, qui famam præterunt, tanquam cæteris necessariam, ne ipsi de suis sceleribus confundantur. Illud mihi videtur Ephod, qui fuit in ruinam domus Gedeonis; quãdo sacram vestem nisi sacra persona non debet induere, & colorem iustitiæ nisi iustus: alioquin arripientibus thuribula, cum non sint sacerdotes, ignis, cuius vsus erat ad gloriam, erit ad pœnam. Tertio, etiã periculosior fuit ista tentatio; nam si ad auram volare tentasset homo, decipus à Satana, per vacuum præceps in terram solidam illisisset. Habet enim iram Diabolus victus, ac proinde suggerit magis noxia hoc pacto, vindictam sumens de sibi illata offensione. Quarto, hic rationem, vt impellat magis, adhibet. Putauit in prima tentatione esuriem ieiunantis sufficere, ideo, absque alio impollente, tantum suggerit, vt panes faceret: Hic verò rationem affert, vt fortius pellat, & quæ magis occultet malum, quasi non sit à tentatore adinuenta, sed oblata ab ipso tentato; tum etiã, quia ex verbo ipso Dei id prodire videbatur, quòd ipse suadebat.

Docemur itaq; compescere appetitum, & à necessariis, & à superfluis, & ab iis denique, quæ illustra videntur. Num *Psalm. 39. 5.* beatus cuius est nomen Domini spes eius, & non respexit ad vanitates, & in sanias falsas. Certe hæc vanitas erat falsitas, erat insanie. Quàm multi sunt, qui suadente Diabolo volare contendunt, neq; necessarium sibi existimantes subsidium Angelorum, sed pennas sibi facientes, vt supergrediantur ceteris, vt sint omnium superiores, quasi in cœlum ascensuri! Hoc auari, hoc superbi præsumunt. Habacuch Propheta auaros compellat. *Vt quis congreg.*

*Rom. 10. 2.**Prou. 19. 2.**Iudic. 8. 27**Num. 16. 6.*

Habac. 2.9 congregat auaritiam malam domui suae. ut
 sit in excelsu nidus eius; & liberari se putat
 de manu mali Nunquid & auaritia bona
 reperitur, quia dicit auaritiam malam? Per
 auaritiam intelligit opes auare collectas,
Luc. 16.9. quas Dominus vocat, iniquitatis: quia ex
 iniquitate, ut plurimum conficiuntur; &
 malas vocat Propheta, quia iniquè coag-
 mentantur. Putant se isti adeo per diui-
 tias in sublime ferri, ut malum ad eos non
 accedat, putantes, ut dicit Propheta, se li-
 berandos de manu mali, sed subinfert sta-
 tim: *Cogitasti confusionem domui tuae.* Cō-
 funditur enim qui deicitur dum alleuaretur,
 & fit gloria eius in confusione ipsius.
Habac. 2.10. Superbos compellat alius Propheta: *Super-
 biam cordis tui extulit te, habitantem in
 scissuris petrarum* (hoc dicit de populo I-
 dumæo qui tutum se reputans, quod ha-
 bitaret in montibus neminem timebat, &
 propterea gloriabatur) *exaltantem solium
 tuum; qui dicit in corde tuo: Quis detrahet
 me a terra? Si exaltatus fueris ut aquila,
 & si in sidera posueris nidum tuum, inde
 detraham te, dicit Dominus.* Et quid est
 hoc, nisi tentare Deum si eos sufferat, qui
 sibi æquari, & similes esse Altissimo per-
 tentant? si velit, quæ constituit destrue-
 re, ut qui cælum cælestibus, terram au-
 tem dedit filiis hominum; iam velit bo-
 uem habere alas aquilarum, & aquilam
 pedes vitulinos; atque ita rerum ordinem
 inuertere, quem præstituit: Christum ten-
 tabant hypocritæ, qui scandalum in eius
 doctrina, & iustitia ponere conabantur;
 sic tentat qui regimen Dei putat se posse
 peruertere. Estote igitur vestra forte con-
 tenti; humiliamini sub potenti manu Dei,
 locum tuemini quæ vobis assignauit. Qui
 vocatus est seruus, & qui liber, vnusquis-
1. Pet. 5.6. que in ea vocatione permaneat, in qua
 vocatus est. Qui diues, diues; qui pauper,
1. Cor. 7.2. pauper. Tantum solliciti sitis, ut digne am-
 buletis vocatione, qua vocati estis. Ita do-
Eph. 4.1. cet quod scriptum est: Non tentabis Do-
 minum Deum tuum.
 24 In quarto denique gradu docemur, ne
 magnitudo repromissionum extollat nos,
 quæ offertur, non datur ab Angelo Sata-
 næ: Qui ostendit ei omnia regna mundi,

&c. Duo quippe valde vrgent hominem,
 necessitas vera, & falsa potestas; ab illa in-
 cipit, in hanc definit. Hæc priora omnia
 complectitur, necessaria, superflua, vana,
 & si quid aliud caro concupiscit; sed om-
 nia eminenter: Omnia, inquit, regna, &
 gloriam eorum. Neque hic rationem ad-
 dicit aliquam: Primo, quia putat magnitu-
 dinem propositorum per se mouere, atq;
 adeo prope cogere posse; quod experien-
 tia facit testatissimum, ut etiam putetur fi-
 citum ius violare vbi regnum appetitur;
 & sicut eminet rebust temporalibus, ita &
 spiritalia debeat suppeditare, & concu-
 care; sicut de quarta bestia scriptum est, *Dan. 7. 7.*
 quod erat comedens, & comminuens, &
 reliqua pedibus conculeans; & de pessimo
 eius principe, qui erat homo peccati filius
 perditionis, idem Daniel subiicit; *Quod Dan. 7. 25.*
*sanctos Altissimi conteret, & putabit, quod
 possit mutare tempora & legis.* Non igitur
 adhibetur ratio, quia sola sibi putat suffi-
 cere, ut sit pro ratione ipsa per se potestas,
 tanquam primū inter appetibilia, ad quod
 cætera sint resoluenda omnia; ut quod sit
 metrum, & mensura illorum. Hæc quot
 malorum est radix ista potestatis cupi-
 ditas!

Secundò, Deo sic disponente nulla est
 adducta ratio; quoniam nihil irrationa-
 bilius, quam Satanam adorare, sed si qua
 ratio est, vniuersa in hoc concluditur,
 quod regnare, summumque regnum ob-
 tinere sit per se tale bonum, cui cætera de-
 beant omnia deseruire. Attamen ipsum
 neque per se huiusmodi est, sed ærumna-
 rum plenum, & omnium incommodo-
 rum; neque promissio eius à mendace, &
 mendacii inuentore quicquam habet cer-
 titudinis, ut sperandum aliqua sit ratione,
 quod promittitur; neq; adhuc (esto esset
 certa promissio) tantum est flagitium cō-
 mittendum ob tantum fastigium conse-
 quendum. Tertia causa cur sine ratione
 expressa facinus hoc immensum propo-
 situm sit, hæc est, quod Christus statim re-
 spondit, ut Satanæ non vacaret, nil ultra
 suorum addere mendaciorum. Tanta e-
 nim iniquitas non est disputationibus re-
 fellenda, sed subita contradictione repel-
 lenda.

26

lenda. Ideo Christus: Vade Satana: sicut Satan quasi bonus suavor primis duobus praeliis accessit; sic Christus sapienter respondet, ac si illum, quis esset ignoraret, ut iterum praeliari Diabolus non vereretur. At ut apertam suggessit iniquitatem, apertam sustinuit repulsam. Ardens quippe zelus moram trahere non potest in scelere tam insigni. Addidit tamen tandem rationem suae repulsae, dicens: Scriptum est; Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruias. Sed hoc non tantum, ut ille cederet, ac recederet confusus, sed ut nos disceremus repugnare; tum ut nobis notus fieret scopus, quo tota lex tendit.

De quo consideremus primum, legem in primis hoc ab homine praeferre, illum scilicet ducere ad Deum, atque illi vnitum ligare. Sicut enim lex Moysi, quasi paedagogus, Hebraeos instruit, ut idonei essent Christum intelligere, ut summum

Psal. 83. 7. Magistram. *Etenim benedictionem dabit Legislator; ibunt de virtute in virtutem;*

Rom. 10. 4. videbitur Deus Deorum in Syon. Ac propterea sua lex Christus est. Ita vniuersa lex Deum spectat, ut terminum via omnium mandatorum eius. Ideo, ut dictum est, prima verba legis Deum ostendunt;

Psal. 118. 2. quare. *Beati enim qui seruantur testimonia eius, in toto corde exquirunt eum.* Secundo, quod, ut ducat ad Deum, abstrahit a creaturis; idcirco tollit omnem concupiscentiam, quae sola aduersatur directe charitati. Cum ergo charitas, qua Deo coniungimur, sit finis praecepti, praeceptum ipsum hoc primum molitur, ut exringuat concupiscentiam, vetans machinam, furtum, atque demum amorem saeculi. Tertio, regulat, & componit hominem, atque purgat, & decorat, ut dignus sit, qui Deo coniungatur. Vnde illud bene ordinat erga omnia, atque in primis erga proximum, ut cum diligit, & benefaciat illi, quarens non quod sibi utile est, sed quod multis; ut de se dicit Apostolus.

1. Cor. 10. 33.

Videbatur hoc praeferre Satan suadens praeceptum, quasi ad aedificationem populi, ut Deum laudarent. Sed va-

nissimum erat hoc apparens emolumentum: vtilia ergo danda sunt, non vana. Quarto tandem, Deo coniungit; hoc autem fit vero cultu. Dominum (inquit) Deum tuum adorabis, & illi soli seruias. Cultus vero Dei potissimum fit tribus illis virtutibus, Fide, Spe, & Charitate; quae ideo diuinae dicuntur, nempe Theologicae. A quibus imperatur specialis ille cultus, qui Religio, siue Pietas, siue etiam timor Domini nuncupatur.

Hoc igitur a nobis perficiendum est, ut Deo coniungamur, qui est totum bonum nostrum; & cum multae causae sint, quamobrem sint a nobis terrena omnia contemnenda; id in primis in eis spernendis spectandum est, ut ab his expediti ad Deum totum tendere valeamus. Ideo oblati sibi regnis mundi opposuit Christus Dei adorationem, & seruitutem. Rationemque demonstrat in sua doctrina, dicens: *Non potestis Deo seruire, & Mammonae.* Sic inferens, quod studium terrenorum maxime a Dei cultu homines auocet, cui soli seruire lex mandat. Sed heu! quid faciunt homines? Pro modico, & caduco, imò & falso bono relinquunt Deum factotem suum: verè stulti, & decepti a deceptore. Ideo tanto studio, & affectu Salomon conatur nobis sapientiam persuadere, eius utilitates proponens. *Custodiet (inquit) rectorum salutem, & proteget gradientes simpliciter, seruans semitas iustitiae, & vias sanctorum custodiens.* Deceptor totum oppositum suadet, obliqua omnia, deuia, a rectitudine deflectentia. Nunquid lapides facti sunt a Deo, ut essent esca homini? Virentia dedit ad victum, non sicca, & arenia. Nunquid aërem designauit Deus ad ambulandum homini graui, pennas non habenti? Terra scabellum pedum est, & per terram ambulandum nobis est, quae solida nostram potest grauedinem sustentare. Nunquid hominem Deus creauit ad imaginem, & similitudinem suam, ut Diabolo prosterneretur cadens a sublimitate suae excelsae dignitatis? fecit hominem rectum, ut rectitudine seruata eo spectaret, vbi expectat veram, plenamque salutem.

Mat. 6. 24.

Prov. 2. 7.

Vides

Vides nihil rectum, nihil naturæ etiam
Ecl. 7. 30. consonum Diabolum suadere? At sapien-
 tia custodiet rectorum salutem. Non pec-
 catur, nisi ubi aliter vimur rebus, quam
Gen. 2. 17. illarum conditor iubet, & docet. Proinde
 primum eius præceptum circa ipsarum v-
 sum constitutum est. *Ex omni ligno come-
 de:* Non autem de ligno isto. Inde ergo
 prima hominum peruersitas profecta est,
 quod alia ratione res usurparunt, quam il-
 lis à Deo fuerat constitutum. Tuetur mo-
 rem suum serpens, qui veritatem factum
 proposuit, dum lapides proposuit ad ef-
 eam, sed ad peiora semper intreadens.
 Tunc quidem proposuit quod natura sua
 idoneum erat ad vescendum, nunc verò
 quod ab hoc usu vehementer abhorret:
 illud pomum, hic lapis. Erat illud pul-
 chrum visu; at quid vel minimum pul-
 chritudinis potest in petra deserti ab oculo
 deprehendi? Erat illud ad vescendum
 ne dum aptum, sed & suave; hoc non in-
 eptum modò, verum & durum, & aspe-
 rum, & noxium. Lignum saltem propo-
 suisset; sed quantum potest hostis est no-
 xius. Ibi nullus erat labor; decerpere tan-
 tum opus erat pomum: at vero in pessima
 ista suggestione dicitur: Dic, ut lapides
 isti panes fiant. Quanta opera necessaria
 est, ut hoc perficiatur? At fallax dicit: Dic.
 28
 Intelligis ne homo, quid præcedat
 mendax? Non laborem ostendit, sed fru-
 ctum; at hunc falsum, illum autem verum;
 verè laborabis, & frustra. Quid operosius,
 quam mundo seruire? Quid inutilius,
 quam mundo seruire? De suis operibus,
 qua & facilia videbantur, & iucunda, di-
 cit tandem Salomon ipse: *In quibus fru-
 stra iudaueram,* sudorem emisi, fructum
 non accepi; ideo frustra sudavi. Hens tu,
 aperi oculos tuos, & vide. Dixit Deus,
Gen. 1. 4. fiat, & facta sunt; per solum verbum facta
Iuan. 1. 3. sunt omnia. Num & tu simili voce tonas?
 Num & sermo tuus omnipotens est, ut
 possis verbo opus tuum consummare? *In
 Job 40. 4.* *furora, in sudore vultus tui vesceris pane
 tuo.* Non est tuum dicere verbo, & pane
Gen. 3. 19. tuo vesci. In sudore vesceris pane tuo. O
 Deus! Hominem Deus de luto fecit, non
 de lapide. Omnipotens voluit materiam

aptam, mollem, tractabilem, habentem
 similitudinem cum carne molli; & aduer-
 sarius iubet: Dic, ut lapides isti panes fi-
 ant. Heu! si labores tuos intelligeres,
 certus iam esses, ex lapidibus conari te, ut
 panes facias. Sed nunc quid tandem panes?
 An duriora lapidibus tu moliris? Frustra
 sudavi. Quid tandem ex tot, tantisque la-
 boribus, sudoribus, doloribus, periculis,
 mortibus, consecutus es? Interroga Pha-
 raonem, & dicit tibi; attende Aegyptum,
 & docebit te. Quid tot vestris conatibus
 iam tandem vobis comparastis? Post tot
Exod. 14. 22. flagella, & mortem primogenitorum, ge-
 neralem totius exercitus submersionem in
 mari rubro, ut ne vnus quidem euaderet.
 Quid vos Gigantes edentes, & bibentes,
 ementes, & vendentes, plantantes, & ædi-
 ficantes? Quem fructum habuistis tunc
 in illis laboribus vestris? Ecce Gigantes
 gemunt sub aquis. Iam venit diluuium, &
Job. 25. 5. tulit omnes. O quis gemitus sub aquis
 tanti diluuii quotidie, & per singulas ho-
 ras audimus gementium, & lamentan-
Isai. 59. 5. tium super filios suos, & labores manuum
 suarum, quia non sunt, quia telas aranea-
 rum texerunt tota die, ac nocte! Porro
 si quid solidum, & permanens operati
 sunt, illud ostendant. Vbinam sunt ope-
 ra manuum vestrarum, o potentes à sæcu-
 lo! o viri famosi! o qui gloriamini in po-
 tentia exercitus vestri, & in iactantia di-
 uitiarum vestrarum? Frustra sudavi, dixit
 qui dicendo fuit sapiens, stultus in facien-
 do. Non propterea hæc à Domino facta
 sunt, ut vanitati subiecta esset creatura, sed
 ut feruiter creatura mundi soli Deo mun-
 di creatori.
 Sed vnam hæc tanto labore quaesita
 solum perirent, non etiam perderent! Hoc
 meditatus est Satanas; laboriosum, ac va-
 num opus in principio suggestit; sed se-
 cundo loco periculosum, & noxium, ut
 caderet tentatus, si tentatori credens se pu-
 taret graue à leui sustentari. Verba tamen
 sua demonstrant quid spectarent: Mitte te
 deorsum. Nō fuit inane modò op⁹ Aegypti,
 dum opere Hebræorum ædificat ciuitates;
 noxium etiam fuit, cuius finis interitus,
 cuius exitus exterminium, cuius memoria
 terror.

Matt. 7. 13

terror. Si non alia perditio sit, o homo! in vanitatibus tuis ista te manet, de qua dicit Dominus: *Lata porta, & spatiosa via est, quae ducit ad perditionem, & multi intrant per eam. Quid igitur frustra laboras? Quid curris in vanum? Quid aërem verberas, mittens te deorsum, ut cadas, & in terram collidaris? Sed modicae fidei ab experientia docearis. Attende tot regnorum destructionem. Cecidit, cecidit Babylon illa magna, & bibit de vino furoris Domini. Alioqui vbinam est vrbs illa perfecti decoris, plena diuitiis, quae sola portabat imperium mundi, vel ab imperio portabatur, ut mulier à bestia: Cecidit, cecidit, non est qui habitet in ea, in terram detracta est, & in puluerem redacta. Nunquid igitur tu potentior? tu sapientior? tu cautior? ut opus manuum tuarum confirmes, ut non deficiat fides tua, quae te falso credis mansurum super terram, & dicas:*

Psal. 9. 28

Prou. 2. 7

Non mouebo à generatione in generationem, sine malo perdurabo? Inanis est haec fides vestra, qui sic creditis, & sic loquimini.

Psal. 61. 10

1. Cor. 7. 31

1. Tim. 6. 8

Prou. 2. 8

Ergo sapientia custodiet rectorum salutem, qui rectos gressus faciunt pedibus suis; qui non duplici via gradiuntur, ut decipiant de vanitate in idipsum: Et proteget gradientes simpliciter; qui vtuntur hoc mundo tanquam non vtantur; qui habentes alimenta, & quibus tegantur, his contenti sunt, terrena contemnentes, ut soli Deo seruiant. Quomodo vero rectos custodit sapientia? *Seruans* (inquit Salomon) *semitas iustitiae, & vias sanctorum custodiens.* In tantum seruat à malo, in quantum dirigit in bonum: *Quia Dominus vias peccatorum disperdet.* Haec te saluat, vias sanctorum custodiens, ut non pereamus de via iusta, etiamsi in ira exarserit aliquando Pater misericordiarum, non hilarem vultum ostendens, diligens, & corripiens. Sis tu bonus, & rectus, ambulans per semitas aequitatis, & videbis *quam bonus Israel his qui recto sunt corde.*

Psal. 71. 1

Breuis erit ira, ignis paleae, si non tu ligna sylvarum subicias flammæ ire eius, sed paleas modo, non crimina ingentia, sed delicta iuuentutis, & ignorantias ado-

lescentiae leues, atque peccata, à quibus nemo mundus est, quia fragiles sumus. *Cum ergo exarserit in breui ira eius, beati omnes, qui considunt in eo; verbera diligentis Patris sentientes, non vulnera saeuientis iudicis. Hos custodit, hos protegit sapientia, ut per mandata ingrediantur ad vitam. Ne igitur timeamus desertum ingredi, ieiunare, esurire, hostium nostrorum sustinere insectationes. Propter verba labiorum tuorum ego custodiui vias tuas;* sic Psalmista testatur. Proinde rogat confidenter: *Perfice gressus meos in semitis iustis, ut non moueantur vestigia mea. A resistentibus dextera tua custodi me, ut pupillam oculi, sub umbra alarum tuarum protege me à facie impiorum.* Et libera nos à malo. Amen.

Psal. 2. 11

Psal. 16. 4

CONCIO SECVNDA.

ARGVMENTVM.

De Ieiunio. Ostenditur preparatio quam fecit Dominus, cum legem suam promulgare voluit; & horum connexio optime in principio ostenditur. In moralibus. De resistentia Diabolo faciendâ.

VE MADMODVM in exitu Israël de Ægypto antiquitus euenit, quod tunc lex data est populo à Deo per Moysen, quando populus ipse relinquens Ægyptum tendebat ad terram promissionis, interim transiens, & ambulans per desertum; haud secus Christiano populo mundum, atque mundana relinquenti, & ad cœlestia aspiranti, atque ad illa tendenti in terra deserta, inuia, & inaquosa, pœnitentiæ videlicet, atque virtutum, lex constituitur, quae doceat illum de omnibus. Nam sine lege nesciret quae relinquenda essent, quae appetenda, & quodnam esset iter procedendi, ut relinquenda relinquerentur, & quae appetenda sunt, possent acquiri. Lex enim Domini

Domini immaculata docet exeundum nobis esse de terra Ægypti, id est, de seruiture Diaboli, in qua operibus infructuosis tenebrarum miserimè laboratur, nil aliud pro mercede laboris recipiendo, quam oppressiones, extorsiones, & flagella. Vita enim mundana est Ægyptus tenebrosa, ex qua per legem docemur totis exeundum nobis esse conatibus. Docet pariter eadem lex sancta, solum regnum Dei nobis esse querendum, Deiq; iustitiam, cum in ipso sint bona omnia, quæ nos possunt beatificare, atque satiare. Hæc est enim terra nobis promissa, de qua scriptum est. Mansueti hereditabunt terram. Quæ sub figura terræ illius antiquæ, fidelibus promittebatur; vbi ex pinguedine terræ, & rore cæli est omnium bonorum abundantia, quæ nobis sub nomine lactis, & mellis designatur: quæ omnia cum dulcia sint faucibus, absque labore comeduntur, & absq; commutatione possidentur. Ad tantum autem bonum peruenitur via iusta, quæ est iustitia Dei, de qua dictum est: *Quærite primū regnum Dei, & iustitiam eius.* Primum enim, quod appetere debemus, & querere, est summa nostra beatitudo, quæ nihil est aliud, quam regnum Dei; consequenter querenda sunt media, & perambulanda est via, quæ ducit ad vitam.

Hæc autem est iustitia, iustitia (inquam) non Scribarum, & Phariseorum, non iustitia hominum; sed iustitia Dei: illa videlicet, quam per legem de cælo allatam docemur, quæ sola transcendit vires omnes naturales, cum sit virtus supernaturalis, quæ ab homine accepta, facit in eo fontem aquæ salientis in vitam æternam. Via ista perambulatur per quadraginta annos, quibus intelligitur totum tempus vitæ nostræ, quod super terram pertransimus. Nam si in potentatibus, id est, in viris viribus pollentibus, octoginta anni sunt illius ætatis, quæ vita iure dici possit, & non potius mors, siue initium mortis, certè quadraginta anni, ætas illa erat, quæ præ cæternis partibus illius, maxime potest dici vita, vt non immeritò ab hac parte omnibus aliis præstantiore, tota vita meritò possit denominari. Ex quo consequens est, quod

Tom. I. Bellineani.

ambulatio per desertum per quadraginta annos nobis inuacat toto tempore vitæ nostræ perambulandum in via Dei, quæ est iustitia eius. In qua via propterea datur lex, vt homo dum viuunt, habeat legem semper in corde, in oculis, in manibus.

Hoc idem tempus figuratur illis diebus, quibus ieiunauit Moyses in monte suscipitur legem à Deo, & quibus Dominus Iesus ieiunauit laturus mundo Euangelicam suam legem. Vnde non immeritò idem tempus totius nostræ vitæ designatur per sanctam Quadragesimam, in qua populo Christiano ieiunandum est cum Moysè, & cum Christo, cum ad ipsum populum pertineat legem fide suscipere, ac operibus obedientiæ ardentè, atque perseueranter amplecti. Si enim ieiunauit Moyses præparans se ad accipiendam legem à Deo; si ieiunauit Christus, veluti præparans se ad promulgandam legem mundo; cur non ieiunet Christianus disponens se ad acceptandam, & obseruandam legem sibi de cælo missam per Dominum nostrum Iesum Christum? de quo scriptum est: *Hic liber mandatorum Dei, & lex, quæ est in æternum: omnes, qui tenent eam, peruenient ad vitam.*

Ecce quam concinnè huius temporis initio proponitur nobis ieiunium celebrandum exemplo Christi, & in eiusdem temporis prosecutione proponitur nobis lex. Nunc ergò cum inchoemus tempus istud Quadragesimale, de ipso ieiunio tractemus, & de tota preparatione, quæ fecit Dominus ad Euangelium promulgandum.

Quæ de re sacram lectionem habentis ex Euangelio quæ dicit: Ductus est Iesus in desertum à spiritu, vt tentaretur à Diabolo. Circa quam prima consideratio sit superiis, quæ præcesserunt hunc ingressum in desertum, quæ narratur in Euangelio. Vbi habetur, quod baptizatus fuit Christus in Iordane; & eo baptizato, & orante, aperti sunt ei cæli, descendit Spiritus sanctus corporali specie, sicut columba, in ipsum, & vox de cælo facta est: *Tu es Filius meus dilectus; in te complacui mihi.* Et Ioannes Baptista videns Iesum venientem ad se ait: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi,* & alia multa dixit in com-

C menda-

Mat. 6. 33.

Pf. 36. 11.

Mat. 6. 33, Diuisio.

Ian. 4. 14.

Pf. 89. 10.

Exod. 14. 13.

Baruch 4. 1.

3

Mat. 3. 16.

Lus. 3. 21.

Ioan. 1. 29.

mendationem Christi, & tandem perhibuit testimonium: Quia hic est Filius Dei. In quibus operibus commendatur Christus, & declaratur illius excellentia, ut intelligamus opera, quæ postmodum & in deserto, & extra operatus est, fuisse magna opera Domini, exquisita, & mirabilia, & opera maximæ sanctitatis, & efficacitatis, simulque exemplaritatis summa: ut illa suspicientes veneremur, atque suscipientes imitemur. Idcirco enim declaravit illum Deus Pater, esse Filium suum dilectum, quem Agnum voluit esse tollentem super se peccata mundi, atque portantem iniquitates nostras; ut notum sit nobis quanta veneratione colendus sit iste, qui est Filius Dei, æqualis Deo, verus Deus: quanta fiducia acceptandus sit, ut Saluator, qui potest saluos facere omnes, qui credunt in eum; quantaque animi pietate imitandus sit, qui cum esset Deus factus est pro nobis Agnus; qui cum posset omnia verbo virtutis suæ, dignatus est dolores, & languores nostros infirmitate carnis nostræ portare.

Hoc igitur documentum in primis inde accipiamus; quod sicut omnium est benefacere, quia omnibus data est lex, ad eos tamen potissimum pertinet opera grandia sanctitatis perficere, qui maiores sunt in populo. Et ij, qui à Deo electi, & magnificati sunt, maxime tenentur exaltare Deum in operibus suis. Dominus enim Iesus, postquam laudatus est de cælo à Patre, & in terra à Ioanne, ductus est in desertum, ubi ieiunavit, & passus à Diabolo se tentari. Propterea decrevit in lege, quod si quando populus Regem sibi constituere voluisset, hoc præcipue Rex faceret: Postquam sederit in solio regni sui describeret sibi Deuteronomium legis huius in volumine, & haberet secum, legeretque illud omnibus diebus vitæ suæ, ut discat timere Dominum Deum suum, & custodire verba, & caeremonias eius, quæ in lege præcepta sunt. Vides quomodo Principum peculiare est, legem scire? legem observare? Deo obtemperare? Hinc est, quod singularem fidem, & obedientiam expetebat Deus à Dauid, eod quod exaltasset eum ad regnum, cum esset antea

pastor ovium. Hinc dolens Deus ipse de populo suo, ita conqueritur per Isaia Prophetam: *Filios enutriui, & exaltaui, ipsi autem spreverunt me* Primum accepit illos sibi in filios, cum ipse sit Deus, illi verò homines. Secundò veluti filios enutrit; ita ut deficientibus etiam terrenis alimentis, plueret illis manna de Cælo. Tertiò, exaltauit, & magnificauit illos, ponens excellos super omnes gentes. Vnde Dauid orans *Deum dicebat: Quæ est autem ut populus tuus Israël, gens in terra, propter quã iure Deus, ut redimeret eam sibi in populũ, & poneret sibi nomẽ, faceretq; eis magna?* Et tamen, cum eos sic magnificasset, ipsi eum despexerunt, & inhonorauerunt. Ita de Saul conquestus est Dominus per Samuelem. *Nonne cum paruulus esses in oculis tuis, caput in tribus factus es, unxitque te Dominus in Regem super Israel? Quare ergò non audisti vocem Domini?*

Magnaratio obediendi Deo sunt beneficia eius. Vbi ergo maxima illa sunt, ac plurima, maior esse debet obedientia, maior seruitus, maior aggregatio, perfectiõque virtutum. Et qui Deo magis propinquant, cuiusmodi sunt Principes, ac Sacerdotes, maximè illius excellentiam referre debent in actionibus, & in moribus suis. Cum ergo populus Christianus excellat cæteris sit, maximisq; à Deo auctus sit beneficiis, præ omnibus debet pollere virtutibus; & per legis obseruationem perfectam, debet honorare Deum. Hinc Petrus Apostolus fidelibus præcipit. *Conuersationem vestram inter gentes habentes bonam, ut ex bonis operibus vos considerantes glorificent Deum in die visitationis.* Cum enim sint cæteris præstantiores ex fide, & statu, ut populus Dei, debent & bonis operibus cæteros antecellere, ut ita Deum, honorantẽ illos, honorent; ad eod quod si quando Deus sua illustratione visitauerit gentes, ipsæ intus diuina inspiratione monitæ, & externo fidelium sancto exemplo glorificent Deum, illius seruituti se subiicientes, atq; laudent illum, qui talem bonitatem dedit hominibus.

Secunda consideratio est circa hoc, quod Iesus ductus est in desertum à spiritu. Vbi vides

Deut. 17.
18.

Isa. 1. 2.

2. Reg. 2 2;

1. Reg. 15.

17.

1. Pet. 2. 12.

6

vides primum, quod Christus tantis praeconis exaltatus non se dat in turbas, non se iactat in oculos populorum, ut honoretur, & laudibus excipiatur, sed abdidit se in deserto, ubi vnius Dei pateat oculis. Non sic gloriosi huius mundi, qui auram mundi captant, qui gloriam hominum quarunt, & quod operantur, faciunt ut hominibus appareant. Sicut enim voluptuose semetipsos intuentur, sic aliorum intuitum summopere concupiscunt. Quod facit proverbum illud: *Omnes viae hominis patent oculis eius; spirituum ponderator est Deus.* Homo, qui sibi placet, sua opera libenter intuetur, sibi in illis placens, veluti in rebus pulchris, & insignibus; vnde & illa oculis aliorum obiectat, & auribus. Vnde & lectio Hebraea habet: Omnes viae viri mundae sunt in oculis eius. Ita quod, vias hominis oculis illius patere, est hominem opera sua probare; & apud semetipsum excellere. Ita enim & Deus vidit cuncta, quae fecerat, quod essent valde bona: atque ita in illorum intuitu admodum delectatur. Attamen Deus spirituum, id est animorum est ponderator; neque enim actiones tantum nostras novit, sed & intima quaeque; perpendit, cogitationes, scilicet, & intentiones cordis. Quod fit, ut quod altum est hominibus, & pulchrum; vile sit ante Deum, atque despectum. Hoc si sciret homo, non ita iugiter intenderet oculos suos super opera manuum suarum, quasi opus insigne sint, aspectuque delectabile. Et sic se raperet in desertum, ut non hominum aliorum oculos modo, verum & suos proprios in primis lateret. Hoc opus est spirituum, quo ducitur homo in desertum, quia spiritualis iudicat omnia, iudicat (inquam) & discernit granum a palea, ut sciat reprobare malum, & eligere bonum, non quaerens quae sua sunt, sed quae Iesu Christi, non se extollens quasi virtutum patriatorem, sed deprimens se, & exprimens: Omnes iustitiae nostrae sunt quasi pannus menstruata. Secundum ob id quoque ductus est in desertum, ut verbis se laudantium, virtutum operibus responderet. Ductus est (inquit) in desertum, ut tentaretur a Diabolo: Spiritus, qui aperto caelo veluti co-

lumba descendit, & mansit super eum, hic duxit eum in desertum, ut tentaretur a Diabolo, ut pugnaret, videlicet ut sancto Spiritu spiritum immanum superaret eiusque opera dissolveret.

Ad hoc enim datur Spiritus vitae, ut vitae opera exerceantur. Ideo enim animalia ibant; & reuertebantur in similitudinem fulguris coruscantis; cumque ambularent animalia, ambulabant pariter & rotae iuxta ea, & cum eleuantur animalia de terra, eleuantur simul & rotae; spiritus enim vitae erat in rotis. Ergo ubi erat impetus Spiritus, illuc gradiebantur & animalia. Si ergo Spiritus Sanctus descendit super Christum, & mansit super eum, debuit opere declarare agi se spiritu. Agebatur ergo a Spiritu in desertum, ut spiritualia opera perpetraret, sic prouocans aduersarium ad pugnandum, ut eiceret eum foras armis denudatum, & spoliis exutum. Ostende igitur & tu, o Christiane, ex operibus vitam tuam, & spiritum tuum, vel potius spiritum Dei. Ossa Ezechielis in campo iacuerant super faciem campi, donec insufflauit in ea Spiritus vitae; at Spiritu superueniente in ea, steterunt super pedes suos exercitus grandis. Ergo qui opera non habet Christi, quae sunt opera Dei, opera secundum legem, iustificationes legis, praecceptorum Dei vera observatio, hic Spiritum Christi non habet, hic mortuus est in peccatis suis, alienatus a vita Dei. O quot sunt huiusmodi, qui viuentes mortui sunt! Videntur quidem Dij, & filii excelsi omnes, dicentes, Domine; Domine, & se Christianos profitentes, & filios Dei: at verò sicut homines moriuntur, & cadunt sicut vnus de principibus, de quo scriptum est: *Videbam Satanam sicut fulgur de caelo cadentem.* Erat quippe Satan inter filios Dei, & primus inter principes, sed cecidit, delapsus est, & dereliquit domicilium suum, neque locus amplius illi inuentus est in caelo. Heu miseranda conditio fidelium male viuentium. Nam credentibus data est potestas filios Dei fieri, sed qui excidunt a gratia imitantur sicut opera Diaboli, ita & casum, & ignominiam: cadunt enim sicut vnus, & primus de principibus.

7
Ezech. 1. 7.

Ezech. 37.
I.

Psal. 81. 6.

Luc. 10. 18.

Prm. 16. 2

Gen. 1. 31.

1 Cor. 2. 15

1 Ia. 7. 15.

Phil. 2. 21.

1 Ia. 6. 6.

8 Tertia consideratio est circa illud: Et cum ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esurii. Vbi primum vides, quod præcipua actio spiritus est carnem mortificare; ducit enim spiritus Christum in desertum; Christus autem ductus in desertum à spiritu, mox, ac diu ieiunat. Cum enim spiritus promptus sit, caro autem infirma; infirmitas hæc, diata, & humorum peccantium euacuatione curanda est. Ad quod optima medicina est ieiunium, quod Dominus suo exemplo docere nos voluit. Non egebat quippe caro eius ieiunio, aut alia quauis afflictione, sed imago bonitatis illius ob oculos nostros statuitur, vt creemur secundum imaginem eius, qui creauit nos, & renouat nos de die in diem, vt simus initium aliquod creaturæ eius, id est, noua creatura. Porremus itaque imaginem cœlestis huius exemplaris inspicientes, & facientes secundum exemplar, quod in monte in deserto nobis demonstratum est, ieiunantes, carnem domantes, membraque nostra, quæ sunt super terram mortificantes, vt non iam adhareant pauimento grauiâ, & ponderosa, sed leuia facta, & macie cōfecta, atque tenuia facile ad cœlestia spiritu subleuentur, & ab eodem facile moueantur, & agitentur. Hæc est vna ratio, cur **Luce. 24. 39** ieiunandum sit, vt spiritus, qui carnem & ossa non habet; carnem, & ossa sibi coniuncta agiler excitet, moueat, ducat quasi corpus spirituale. Ideo Iesus ductus à spiritu, ieiunat.

9 Alia ratio est, quæ his verbis tangitur: Vt tentaretur à Diabolo. Pugnaturus quippe Dominus præmittit ieiunium, instruens nos, quod homo carnis grauedine præpeditus, non sine magno negotio potest cum Diabolo committere bellum qui carnem, & ossa non habet; & eo magis, quod caro si pinguis sit, si valida, si vigens, sociat se cū aduersario nostro, qui cum, & ipsa spiritu aduersatur. Alioqui cur dixit Apd̄tolus: **Rom 8. 13.** Nolite exhibere membra vestra arma iniquitatis peccato? Num oculi Euz videntes lignum pulchrum visu, num manus decerpentes pomum, num gustus sentiens quod esset ad vescendum suaue, num lingua

Matth. 26. 41.

Iac. 1. 18.

1. Cor. 15. 49.

Gen 3. 6.

suadens viro, vt ederet, totaque illius corporalis pulchritudo, gestusque concinni, vnde erat viro ipsi gratissima, num hæc omnia non fuerunt arma iniquitatis, quibus aduersarius Diabolus vtrumq; plagis impositis, interfecit? At ieiunans corpus in feruitem redigit mentis, ne aduersario adhareat, & obsequatur. Sic Esther cum Aman prælium commissurâ (de quo postmodum dixit. *Hosius, & inimicus noster pessimus iste Aman*) ieiunio se muniuit, & oratione; Dixit enim Mardocheo: Vade, & congrega omnes Iudæos, quos in Susan repereris, & orate pro me. Non comedatis, & non bibatis tribus diebus, & tribus noctibus; & ego cum ancillis meis ieiunabo. Aman verò in regali conuiuio captus, & interemptus est: vt sciamus ieiunio victoriam referri de hostibus; crapulam verò, & ebrietatem neci esse coniunctam. Ita & Iudith abstinentia atque ieiunio armata Holophernem hostem populi sui, qui iacebat in lecto nimia ebrietate sopitus abscisso eius capite viriliter interfecit, totamque virtutem Assyriorum elusit, deturbauit, disperfit, fugauit. Ergò quod dixit Dominus de eiectione demoniorum à corporibus videlicet: *Hoc genus demoniorum non eiicitur, nisi per orationem, & ieiunium*, valet ad victoriam quoque de illis referendam, quando oppugnant mentem, vt trahant ad peccata.

Sunt quidem & rationes alia quam plures, cur nobis sit ieiunandum, vt patet in Scripturis sanctis; sed hæc est potissima, quod ieiunium comes est orationis, vt mox patuit ex Saluatoris sententia, vbi dixit: Non eiicitur, nisi per orationem, & ieiunium: & illustrissima femina Iudith, & Esther duplici hoc instrumento hostes vicerunt. Neq; dubitandum est, Iesum Dominum nostrum toto illo tempore, quo mansit in deserto, vsquam ab oratione cessasse; quando & Moyfes in monte ieiunans iugiter Deum deprecabatur. Ita enim scribit ipse Moyfes: *Et perseveravi in monte quadraginta diebus, ac noctibus panem non comedens, & aquam non bibens.* Et infra. *Et iacui coram Domino quadraginta diebus, ac noctibus, quib. eū suppliciter deprecabar, ne dele-*

Esth 7. 6.

10 Iudith 13. 4.

Matth. 17. 21.

Dent. 9. 9.

25.

ne deleret vos, ut fuerat comminatus. Sicut ergo Dominus cum ieiuno coniunxit orationem, & cum oratione ieiunium, ita & nos vacemus ieiunio, & orationi. Sed heu homines harum vtramque virtutum nihili faciunt, &c.

SECVNDA PARS.

11. **Q**uarta & vltima consideratio est circa tentationem, qua appetitus a Diabolo Dominus, ipsum vicit, & elusit, tandemque fugauit; de qua sic habet lectio: *Postea esuruit. Et accedens tentator dixit ei: si Filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant.* Vbi attende duplicem ansam, quam apprehendit Diabolus ad tentandum; & duplicem repellendi modum, quo Dominus vsus est. Gloria in primis tentator est vsus, vt illum qui gloria, & honore coronatus est, in gloriam faceret, sibi que vtilissimè subiiceret. Duplex verò gloria est; altera, qua à solo Deo est; altera, qua procedit a mundo: de quibus aliquando Dominus dixit: *Gloriam ab inuicem accipitis; & gloriam, qua à solo Deo est, non queritis.* Gloria à Deo fuit illa, de qua Petrus: *Accipiens à Deo Patre honorem; & gloriam, voce delapsa ad eum huiusmodi a magnifica gloria: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.* Hæc est autem illa, quam accepit in transfiguratione. Cui itaque eadem dixerit verba Deus Pater, quando ipse baptizatus est in Iordane, certe tunc quoque accepit ab eo gloriam, & honorem. Diabolus ergo hac gloria vsus est in primis duobus aggressibus suis, dicens: *si Filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. Si Filius Dei es mitte te deorsum.* Putauit enim hominem spirituales facilius laqueo hoc comprehendi: nam studioso homini facilius ingeritur appetitus gloria; qua à virtute proficiscitur. Qua reiecta a Domino ad gloriam mundi Diabolus pertransiuit: nam ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum, & dixit: *Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me.* Addidit quidem ipsi gloriae Diabolus commodum cibi ad expellendam eferiem, cum dixit: *Dic ut lapides isti panes fiant.* Addidit & potestatem, & diuitias,

& delicias, qua regna mundi comitantur, dicens: *Hæc omnia tibi dabo, nempe regna mundi, & gloria eorum, vt fortius impeteret.* Apparet tamen maximè hominis desiderium ad gloriam tendere, quippe qui a Deo gloria & honore coronatus dum constitutus est super omnia opera manuum eius. In hoc stat hominis excellentia, quod præest omnibus, & nihil est ei non subiectum: cum bestiis viuit, comedit, ambulat, & huiusmodi; sed super omnia constitutus factus est ad imaginem, & similitudinem Dei. Cui ergo maximè eius bonum in honore consistat, sicut dicitur: *Homo cum in honore esset non intellexit: fortior impulsus ad illud euerrendum est proposita gloria.* Ergo hic opponenda est vis maxima, summaque ac virilis resistentia. Quod quia non faciunt homines, facile succumbunt. Hac igitur de causa per gloriam appetit Diabolus Dominum nostrum.

12. Est & alia causa, quam obrem gloriae promissione & ostensione Christum Diabolus aggressus est, quam sic exprimit Salomon: *Abominatio Domini est omnis arrogans, etiam si manus ad manum fuerit, non erit innocens.* Arrogans est superbus, qui sibi arrogat, & tribuit bona, atque adeo gloriam. Qui idcirco est abominabilis Deo, vt ipsa abominatio dici possit. Est enim illorum superbia, qui Deum oderunt, sequi Deo quodammodo volunt æquiparare; Deoque surripere, quod sibi soli seruauit, nempe gloriam. Quæ malicia tanta est, vt valeat pro vniuersis peccatis, cum illorum omnium radix ipsa sit, & initium. Et ideo si superbus manus teneat coniunctas, nihil operans, innocens non est tamen in huiusmodi otio suo: manus enim superba, etiam si exterius otietur, interius negoriatur, contra Deum ascendens semper. Diabolus ergo vt comites habeat præcipitij sui, exaltationem suggerit hominibus, vt deiciantur miserè, dum arroganter eleuantur.

13. Vt verò Diabolo resistamus, ipsumque fugemus, oculos intendamus in repulsam, qua Dominus propugnauit. Duplicem sequelam notat Salomon dicens: *Responso molli frangit iram; sermo durus suscitatur furor.*

Psal. 8. 6.

Gen. 1. 26.

Pf. 48. 21.

Prou. 16. 5.

Prou. 15. 1.

favorem. Est ergo verbum asperum, & est molle: sunt verba leuia, & dura. Molli responsione vsus est Dominus ad primas duas imperitiones: scriptum est: *Non in solo pane viuit homo.* Scriptum est: *Non tentabis Dominum Deum tuum.* At nouissime ad tantum suggestum scelus, quo Diabolus adoratur, & clatus honorē Dei, duram fecit responsionem, & Satanam aperte vocans tentatorem, & illum à se expellens efficaciter: *Vade Satana.* Vt nos discamus repellere tentationes, quemadmodum exigat illarum conditio. In quibus omnibus hæc regula inconculsè tenenda est: primo, vt nunquam vel ad modicum illis cedamus. Serpens quippè est aduersarius noster; si vel modo immiserit caudam in cor nostrum, totum se intus paulatim recipiet, vt totus locum occupet, inficiat, atq; contamine, sicut prima contigit mulier, quæ est mater omnium viuentium, & mortientium. Timor Domini Sanctus nos protegit, vt sic resistamus. Sciat homo, hunc esse inimicum nostrum, qui etiam à Domino dicitur, inimicus homo; non quod homo sit, cum Diabolus sit, & spiritus immundus, sed quia cum homine se coniungit, intras penetralia cordis nostri, quibus ita se commiscet, vt quæ ab eo procedunt, de corde nostro procedere videantur. Vnde & dicebat Dominus. *De corde exeunt cogitationes male.* &c. Excitatur quidem cor à suggestionē, sed ita absconditè, atq; latenter, vt nos ipsi origo esse putemur malarum cogitationum; maximè cum vix tacti subito consentiamus. Intelligamus ergo nostra non esse, quæ à Diabolo suggeruntur, ipsamq; cum hostis sit, non nisi noxia suggerere, ac suadere, eaque pariter, quæ Deo nostro displicent, qui diligit omnia quæ fecit, potissimumq; amat animas. Hoc scientes, si Dominum timeamus, mox Diabolo resistimus. Vnde bene

Gen. 3. 6.

Matth. 23. 25.

Mat 15. 18.

Sap. 11. 25.

Prou. 15. 27.

tertia: *Dominum Deum tuum adorabis.* Sic ergo Deus in corde nostro per timorem suum, quo illum reueremur, amamus, illi obtemperamus. Et si Dominus Deus fuerit hoc pacto nobiscum, non apprehendet nos mala: *Non enim (inquit) accedes ad te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.* Quare? Quia altissimum posuisti refugium tuum. Ps. 90. 10.

Secundo loco sumamus gladium spiritus, quod est verbum Dei. Etenim per verbum Dei illa intelligimus, quæ Deo placent, & quæ sit voluntas Dei, cui resistere conatur, qui primus dereliquit Deum factorem suum secutus concupiscentias suas, & adiuuentiones, quæ ex Deo non sunt. Cui ergo hinc habeamus, quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens; & suadeantur contraria diuinæ voluntati, nihil opponendum est aliud, quam ea quæ à Diabolo suggeruntur displicere Deo, cui seruire, atque obedire iam firmiter statutum est. Nihil aliud quippè mens iusti constituit; quam Deo parere creatori suo. Cum itaq; certo sciat, quidquid suggerit diabolus Deo aduersari, mox vt nouit id, quod cogitationi ingeritur, à Satana proficisci, repellit illud, abiicit, exterminat de finibus suis. Stat enim Salomonis sententia; *Mens iusti meditatur obedientiam, os impiorum redundat malis.* Quis impius magis quam diabolus auctor vniuersæ impietatis? Quod os impiorum, si illud non sunt demonum suggestiones malum semper subministrantes? Redundat malis os istud, quia inde omnia mala processerunt, non vnum, aut alterum, sed omnia profusus. Hoc itaq; os opponitur obedientiæ, quam iusti mens nunquam non meditatur prompta, & propensa ad faciendam diuinam voluntatem; ideo cognita nequitia diaboli, claustra illi cordis sui repente ocludit. Optima igitur arma verbum Dei.

Eph. 6. 17.

Rom. 12. 1.

Prou. 15. 21.

Tertio, cum armamentarium diuinæ Scripturæ omni genere armorum sit referentum, illa sumenda sunt, quæ aptam habeant cum tentationibus oppositionem. Aliter enim respondit Dominus primæ tentationi, aliter secundæ, aliter & tertiæ. Et primis quidem duabus, fuit illius responsio mollis,

mollis, non quidem vt locum daret Diabolo, sed ne se, qui esset, mox declaret, atq; vt illi permitteret rursus tentare, vt sic se profundius pro nobis humiliaret, sic vinceret tentationum genera omnia, sic nobis ostenderet modos varios repugnandi cōtra aduersarios nostros. Propterea, vt ad summam, & omnium pessimam tentationem deuentū est, verbo aspero vsus, tentatorem a se longius ablegauit. Hic est sermo durus, quo dixit: *Vade Satana.* Nos verò, quamuis cedere nunquam debeamus, quamuis sumere Verbum Dei continuo teneamus, quia tamen ex nostra infirmitate apti non sumus, in omni tentatione neruos omnes intendere, vt totis viribus repugnemus: partem eam exercitus nostri, cōtra hostes dignum est dirigere, quæ illorum manum valeat debellare. Sic enim facere doctus à Deo fuit Iosue, mittens aliquando Dei iussu totū exercitū, aliquando partem duntaxat. Vnde si parua manus non sufficit, maior est adhibenda; & vbi imperus est validior inimicorum, illinc totus exercitus impellendus est, & omni, qua pollemus, potestate pugnandum, nec quicquam omittendum prorsus, quod valeat ad hostes debellandos, & euertendos. Vade Satana, Vade Satana, exsclamet cor, & caro nostra. Si sermo durus inter homines, suscitatur furorē, qui acri responsione stimulantur potius, & exardescunt; contra demones profectō valet plurimū adeorum peruiam retundendā, ad eorum malitiam impudendam, ad eorum potestatem reprimendam: fugit enim Diabolus vbi in superabili occurrit resistētia, vbi non habet quidquam, aut inuenit sui. Intellexistis hæc omnia? O vtinam etiam veraciter dicere valeatis! o vtinam vestram animam pertransēat sua virtute gladius verbi Dei, vt intelligatis præcepta Domini ad faciendum ea!

Audistis quid fecerit Legislator noster, Euangelista Christus Dominus, qui à Patre missus est prædicare Euangelii regni, euangelizare regnum Dei, notam nobis facere viam vitæ, qua illuc acceditur, vbi aperti sunt cœli. Laturus legem prius recessit in desertum, ieiunauit, pugnauit, vt

tu docearis, homo, quam ratione legē debeas acceptare. Non in Ægypto legem dedit Deus populo suo. Mundus, qui nobis est Ægyptus, obest, quo minus legem audiamus; obstreperit terrena conuersatio clamoribus, ac strepitu mundanorum negotiorū, ne aures præbeamus verbo Dei: obturataures nostras, ne audiant legem, ingerit hominibus prauos mores, submittit stultam mulierem concupiscentiæ carnis, quæ per dulces sermones, & lenia verba sic blanditur, & pertrahat, vt iam non simus parati ad custodienda mandata Dei. Recedite, recedite, o terram inhabitantes! exite de terra vestra, & de generatione ista pessima, ne absorbeat vos terra ista maledicta, ne curis suis vos occupet, vt sicut illi veteres, & ipsi litis: qui plātabant, & edificabant, edebant, & bibebāt, vxores ducebant, & dabantur ad nuptias, & venit diluuium, & tulit omnes! o diluuium vniuersæ carnis plenæ iniquitatis! o mare magnum, & spatiosum manibus, operiens terram vniuersam corruptione peccatorum, & sæculi coinquinatione! o vita mundana redundans sæcularibus desiderijs, & negotijs sæcularibus implicata! *Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, & reuertatur ad Dominum.*

Sed & caro nostra legem repellit. Prudentia enim carnis inimica est Deo. Legi enim Dei non est subiecta. Quæ prudentia est, carnis prudentia? Pronitas ad malum, quæ sic ex peccato originis facta est naturalis carni nostræ, vt etiā ab ipsa adolescentia vigeat vehementer impellat violenter, frequenterque proiciat, atq; præcipitet in profundum peccatorum. Heus ieiunium, veni, & libera nos, extende manum tuam, protende brachium tuum super inimicam nostram, quæ blanditur super genua sua forti Samsoni, quæ mentem nostram facit obdormire, vt dormientem tondeat, expilet, denudet, expoliet fortitudine sua: vnde cæca iam non videat miseram suam seruitutem, qua ab inimicis opprimitur. *De comedente excatibus, vt iam per ieiunium cesset comedere, abstrahens cibum à carne, nec non & à vino*

Matth. 24.

34.

Isa. 55. 7.

Rom. 8. 7.

Iudic. 16.

18.

Iudic. 14.

14.

& à vino

& à vino carnem suam. *De forti exeat dulcedo*; mens valida non delectetur in voluptatibus, cibisque porcorum: Validè resistat legi membrorum, intendens mentem legi ipsius. O ieiunium, quam necessarium hominibus portantibus rebellem istam carnem, sustinentibus istius carnis importunitatem, & inuerecundiam, quæ nunquam dicit, sufficit! ô homo, si ieiunium respicis, respicis legem, respicis Deum, respicis salutem. Quid humanæ carni, & diuinæ legi? sibi inuicem aduersantur; vt sit pax, ieiunium interueniat domans carnem, & illam subiiciens seruituti, vt humiliata sub potenti manu Dei sit pacifica, non ulterius calcitrans aduersus legem Dei.

19. *Iob. 41. 24.* Hac victa, & domita, non erit atrox pugna cum Diabolo. Qui, vt fortis est adeo, vt non sit potestas super terram, quæ comparetur eis; si in exercitu suo nõ habet carnem nostram, inualidus est, ac fugæ potius aptus, quam pugnæ. Vides, non autem tentare Adamum sine socia Eua? Vides, vt deleteret omne genus nostrum, carnem nostram prius per immania scelera corrupisse? Nisi Dominus reliquisset nobis semen in Noë viro iusto, atque perfecto, sicut Sodoma fuissemus, & quasi Gomorra similes essemus. Hæ quippè immundissimæ ciuitates ob nefanda scelera ab eis perpetrata obruta sunt omnino: O caro immunda immundo spiritui coniuncta, reddis illum victorem nostri, quia per te fortis viribus est; & per te, quæ domesticus es inimicus, intrat per fenestras nostras, quas illi aperis. Nos ergo præmissio ieiunio pugnemus contra aduersarium legis. Idcirco enim præmisit Petrus: *Fratres. estote sobrii, & vigilate*; Addidit inde: *Quia aduersarius vester Diabolus tanquam leo rugiens circuit quærens quem deuoret*, Nunquid leo quasi bos comedit paleas? Carnibus vescitur, membris pinguibus delectatur; amoue ab eo carnes, & hæcescet, & erit infirmus, & non præualebit; terram comedet, vt serpens, & non carnes, vt leo: quos fiet, vt si appropinquet calcaneo tuo illi insidiaturus, tu nullo negotio conteras caput eius, habens

virtutem calcandi supra serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici, atque ita conculcabis leonem, & draconem, & nihil tibi nocebit ambulanti in via immaculata, & peruenienti ad locum, vbi Angeli, qui sunt administratorij spiritus, administrant ei, qui sedet super Cherubim, quorum erimus socij, atque concitantes implentes ruinas, & coronas accipientes, quæ de capitibus lapsorum ceciderunt. Quod nobis concedat qui viuunt & regnat in sæcula sæculorum.

MORALE,

Hæc omnia quantam habeant vim excitandi animos nostros ad zelum legis, & custodienda præcepta, eaq; habenda in oculis, in corde, & in manibus, quis non videat? Is, qui pro nobis factus homo, voluit etiam, vt peccator baptizari. Is, cui aperti sunt cœli, & de illis à Deo conelamarum est: *Hic est Filius meus dilectus*; turbas, atque adeo mundum relinquit, deserta petit loca, in ea se abdit, vbi ieiunijs se affligit, tentationibus laborat, & iugi contemplatione Deum molitur nobis propitium reddere. Is (inquam) tantus tantos pro nobis labores sustinens, quid intendit? quid spectat? quid meridatur, & petit? Cerrè cum hæc propter nos obierit vniuersa, qui præludia posuit suæ legis nobis postea promulgandæ, hoc potissimum postulat, hoc flagitat, vt eandem ipsam suam legem suscipiamus, teneamus, custodiamus, factisq; ac virtutibus iustitiæ, & sanctitatis comprobemus. Opposuit se Satanæ Legislatori, vt legem præpediret; sed victus cessit, & recessit, idem facturus & nobis, quibus data est lex; nos appetit incessanter, temporalia obiciens, & offerens, quibus animus nostrum auocet à lege Dei. Sed quæ partes sunt nostre, nisi vt resistamus ei fortes in fide: memores paternæ illius hortationis, quam Maththias moriturus fecit filijs suis? Quæ vero illa? *Nunc ergo, ô filii, amulatores esto- 1 Mach. 2. 50 62 64. te legis, & date animas vestras pro testamento patrum vestrorum*, & a verbis viri peccatoris ne timueritis. Vos ergo. *Filii, confortamini, & viriliter agite in lege*, quia in ipsa

Luc. 10. 11.

Psal. 90. 11.

20.

Matt. 3. 16.

Ep. Ia.

Ma.

Iob.

ipsa gloriosi eritis. Et vt fortius illos animaret ad hæc, patrum illis exempla recensuit, qui legem zelantes à Deo & protecti, & exaltati fuerunt. Lex erat illa Moyſis, lex nostra, lex Christi est, qui non seruus est, vt fuit Moyſes in domo aliena, sed filius in propria. Quid Patrū exempla ad Christum? seruauerunt illi mandata, & salu facti sunt. Christus, legem suam vt doceret, vt firmaret, vt impleteret, vt eam nobis ingereret obseruandam, quanta fecit? quanta passus? Quin deniq; mortem obiit, quia verè secundum legem mori debebat: Et hoc exemplum, hoc documentum, hoc incitamentum apud nos præteribit inane? Frustrà datum? sine causa recensitum? Nos hostem potius accipiemus, quam Patrem? Nos Diabolum magis, quam Christum sequemur? Nos aduersario aures præbebitis, Deo, ac Domino nostro claudemus? Minas intentabat Antiochus, supplicia inferebat iis, qui legem obseruabant; sed quid Mathathias? ^{11.} A verbis viri peccatoris ne timueritis, quia hodie extollitur, & cras non inuenietur. Promissiones adhibet Saranas, bona proponit, & appetibilia, vt propterea legi aduersemur. Sed quid veritas? Nolite locum dare Diabolo: Resistite Diabolo, & fugiet à vobis. Verè affligebat Antiochus, cruciabat crudeliter, mala ingentia, & atrociam inferebat. Falsa bona pollicetur Saranas, nec valet, nec vult bene facere, sed illudere, sed fallere, sed rapere, sed mactare. Audierunt filij Mathathiam patrem, spreuerunt Regem, impleuerunt legem, illi resisterunt, huic obtemperauerunt; & verè iuxta promissum Patris in lege ipsa fuerunt gloriosi. Et vos, qui Filij Dei estis, fratres primogeniti Filij Dei, de quo nobis de cælo clamatum est: *ipsum audite*; vocem eius negligemus? spernemus? respuemus? Contra verò, in eum erit fides nostra, qui mendax est, & pater mendacij: Qui mendacio suo perdere nos contendit? Qui actus inuidia bonis nos conatur euertere, quæ nobis promissa donauit Deus. Hoc tu facis impie, dum mundum diligis, quem linquit Christus, se in desertum recipiens. Hoc

tu facis, dum carnem nutris, quam Christus in se ieiunio afflixit quadragenario. Hoc facis dum speras in multitudine diuitiarum, dum gloriam appetis mundi, dum illos æmularis, qui sunt in potestate constituti; dum respicis ad opes, quas habere non potes; dum magnum quid, & rē valdè appetendā arbitraris omnia regna mundi, & gloriam eorū. Heu fugiunt hæc omnia, vt ea paucissimi assequantur, nullus teneat, amittant vniuersi.

Heu! iam tandem certam audiamus pollicitationem, quæ non ex hominibus quorum nullus est verax, non ex serpente, qui naturam nostram seduxit astutia suæ; sed ex Deo processit & venit: quam Dauid in spiritu loquens exposuit concinendo: *Beati immaculati in via, qui ambulat in lege Domini.* Heu! quis in via hac, qua ambulamus, potens erit maculas omnes euitare? Quis cauere offendicula? quis culpas generaliter declinare? Christus ad esum Agni prouidi admissurus Apostolos, ante lauit pedes eorum, & putabis tu ambulans in luto facis, pedibus infectis in sancta sanctorum ingredi, quo pro nobis introiuit præcursor Iesus, nempe in ipsum cælum? Non habitat in tabernaculo Domini, nisi qui ingreditur sine macula. Non est dignus regalibus nuptiis, nisi qui indutus est veste nuptiali. Ideo Deus noster posuit immaculatam viam nostram, quia lex Domini immaculata dirigit pedes nostros in viam pacis, & lucis. Ideo *beati immaculati in via, qui ambulat in lege Domini.* Hi verè beati in via, nondum in patria, quia nunc in via sumus satis est in via beati. In via hac (inquam) vbi insidie vbi foueæ, vbi miseria, vbi labor, & dolor. Lex ab his omnibus explicat nos, liberat, saluat. Ambula in lege, & saluus eris; gressus tui, mores tui, motus tui omnes sint secundum legem, & benedictus eris ingrediens, & egrediens. Venient super te benedictiones istæ (Moyſes pollicetur) si tamè præcepta eius audieris: *Benedictus tu in ciuitate, & benedictus in agro; benedictus fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ, fructus iumentorū tuorū, greges armentorū tuorum, & caula ouium tuarū:*

Eph. 4.27.
Iacob. 4.7.

Matt. 3.16.

Iob. 3.44.

Psal. 118. r.

Iob. 13. 4.

Psal. 14. r.

Mat. 22. 12.

Psal. 118. r.

Deut. 28. 2.

Benedicta horrea tua, & benedictæ reliquia tua. Putasne forte hæc nobis deesse, si fuerimus obediētes: Hæc pfecto, & maiora nobis sufficerentur. Quod si ppter multitudinē peccantium, aduersa iustis quoq; contingunt, & ducitur in captiuitatē Tobias, Ezechiel, & Daniel, nō minus propterea diuinæ implentur pmissiones; quando & in Euangelio à veritate dictū est nobis: Centuplū tantum accipietis in hoc sæculo. Si bona suscepimus de manu Domini, quæ nostra fastidiositas, vt dicamus, hoc placet, illud non placet? Quid: Velles florentem vitā agere? profusus sumptibus viuere? ornare magnificè, splendideq; cōuiuium? patentē habere domum, atq; adeo exposita cupiditati, & voluptati? gratia, opibus, facultate ceteros superare? Quæ maiora sunt ijs, longeq; superiora nobis promittuntur; nam si quæ appetis temporalia, propter regnum cælorum dimiseris, ea omnia suppediabitur, quæ in via beatos homines facere possunt, præter beatam spem, quæ etiam in tribulatione patientes, gaudentes facit, & exultantes.

Et quare, insipientes in populo, beati cū possitis esse, substitutis in miseris? cur noxia cupitis? cur aduersa vobis comparatis? Et quare, insipientes in populo, beati cū possitis esse, substitutis in miseris? cur noxia cupitis? cur aduersa vobis comparatis? *Ps 116. 2.* sursum, deorsū vadant omnia, *Veritas Domini manet in æternū. Fidelis Deus in omnibus verbis suis. Iustus si morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit. Virū iniustum mala capient in interitū. Opus iusti ad vitam, fructus autē impii ad peccatū.* Ergo si beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini; Infelices maculati in via, qui non ambulant in lege Domini. A noxijs omnibus custodit lex, abstrahit, elongat; ius, quæ verè sunt bona, se obseruantē coniungit, astringit, conglutinat. Ergo, vt ait Salomō: *Qui custodit legem beatus est.* Vitia omnia homini aduersantur. Vnde, in impietate sua corruet impius. Quid enim homini infestius, quàm id, quod suæ naturæ repugnat, cuiusmodi sunt vitia omnia? Bella domestica excitat, & exercent, quietē tollunt, inanes acuum appetentias, mentis apicem ad inferiora, & vilia deprimunt, tenebras offundunt in interiora spiritus, animi virtutē dispergunt, & dissipant, cū aliis

discordias generant, lites, bella; eaq; mala omnia, quæ sibi mutuo inferunt mortales, genitores habent vitia. Quæ deniq; cōtra vitiosos, & impios, Omnipotentis prouocant indignationem, ppter quam non est pax impiis. Lex ergo dum vitia absumit, dum hominē dirigit, aufert mala omnia. Itaq; *qui custodit legem, beatus est.* Et ablati malis num nudus remanebit homo, bonis exspoliatus? absit; peccata tantummodò bonum à nobis prohibent; sublatis illis, nobis stillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lac, & mel; & omnia quæ facit iustus prosperabuntur. Ita est.

Hæc veritas vincit omnia, & ruunt tamen homines in vitia, tamquā in delectabilia, in vilia, in gloriosa, & honesta, & liberā, & p̄futam viuendi licentiam, beatitudinē arbitrantur; æstimat se felices, vbi illorum nō præpediuntur concupiscentiæ; vbi q̄ libet, licet, quod volunt, possunt; q̄ intendunt, consequuntur; quod spectant, & expectant ad suā deordinatam voluntatē, demum amplexantur. Hæc est vestra beatitudo homines insipientes? Quis vñquā terrenis adherēs felix fuit? Terra germinat tribulos, & spinas; harū punctiones vt vites, & vt viuas, sudore vultus tui opus est. Num sentis pungentia? num fugare vales labores, & ærumnas? num tu solus peregrinus in terra ignoras, quæ facta sunt in illa? quæ fiunt? quæ iugiter vsq; in finē perseuerabunt? Clamant omnes, queruntur omnes, dolent vniuersi, quod male habeantur omnes, quod decipiat mūdus, quod fallat expectatio; & adhuc dicis tu; *Beatiū populū, cui hæc sunt;* quæ simul atq; sunt, iam non sunt? quæ fugiunt velut vmbra; quæ expectata torquent, adepta in fastidio sunt, perditā dimittunt inanes, & lacerant desiderata. Sapiens Noëmi dicebat mulieribus: *Ne vocetis me Noëmi (id est pulchrā) sed vocate me Mara (id est amaram) quia amaritudine repleuit me Omnipotens. Egredisa sum plena, & vacuam reduxit me Dominus.* O totius orbis terrarum plenitudo, quomodo vacuos relinquis eos omnes, qui in te confidunt? Quid prodest homini nomen pulchritudinis? diuitiarum iactantia? bonorum apparentia? Ne me vocetis

Matth. 19. 29.

Prou. 29. 18.

Amos 9. 11.

23.

Ps 116. 2. Ps 144. 16. Sap. 4. 7. Ps 139. 12. Prou 10. 10

Prou. 29. 18.

Prou. 11. 6

Ps. 143. 5.

ceris

oetis pulchram. Esto, ab hominibus mihi darum sit nomen istud; Omnipotens tamē repleuit me amaritudine. Tameris splendent exteriora; intus tenebræ sunt, & facta est in pace illa patente latens amaritudo mea amarissima: si plenus es, amaritudine repletus es, bonis omnibus vacuus. Ad legem magis itaque: Quoniam qui custodit

Luc. 1. 53. legem beatus est; per illam enim qui potens est, esurientes repleuit bonis, & diuites dimisit inanes. Et cur abscessit Christus in desertum, nisi vt nobis daret non fallaciter, sed veraciter omnia regna mundi, & gloriam eorum? An non dixit: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram?* At quare ratione possidebunt terram? *Quoniam ipsorum est regnum caelorum.* Sicut autem cœli terræ dominantur: ita qui est rex cœli, & terræ, profecto erit verus rex, vt omnia ad nutum eius moueantur, obtemperante Deo voci hominis. Quare ieiunauit Christus? Vt daret escam omni carni, potissimum verò timentibus se, vt bonis replet desiderium nostrum, vt exultantes epularemur in conspectu eius. Etenim qui

Matth. 5. 4. esuriunt, & sitiunt, ipsi saturabuntur. Cur Dominus pugnam inuit cum aduersario? Vt pax esset hominibus bonæ voluntatis, vt daret nobis victoriam, vt triumphum de hostibus nostris duceremus. Legem laturus, hæc præstitit, vt sciat omnis caro, quod qui custodit legem beatus est. Lex in Arca fuit posita, vbi erat manna, & virga: victus, & virtus; sufficientia, & potentia: gloria, & diuitia: quia lex replet bonis, & gloriosos facit, exultat humiles, & esurientes implet. Ergo qui custodit legem beatus est. Si qui dicunt: *Quis ostendat nobis bona?* Ego, vt sciatis, quia verum dico, Deum alloquor, qui intuetur cor. *Signatū est super nos lumen vultus tui Domine, dedisti latitiam in corde meo. A fructu frumenti, vini, & olei sui multiplicati sunt, Lumine claritatis tuæ me certiorē facis, & in corde latitiam, & in corpore abundantiam omnibus elargiris, qui custodiūt mandata tua. Et verē qui custodit legem beatus est, neq; in hac vita modò, verum & in futura, propterea q̄ statutum est: Si*

Matth. 5. 6. *u ad vitā ingredi, serua mandata. Quorū*

Psal. 4. 6. *Matth. 19. 27.*

primis duobus propositis dictum est à Veritate. *Hoc fac, & viues.* Quod nobis concedat qui viuunt in æternum. Amen.

Luc. 10. 28

FERIA SECVNDA,
DOMINICÆ PRIMÆ.

ARGVMENTVM.

Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum Cælorum, Matth. 5. De excellentia legis euangelicæ, quam in duo capita diuidit, in regnum Dei, & in vias rectas. Quid sit regnum Dei declarat, & quid emolumenti nobis ex hoc regno proueniat.

CONGRVVM est, vt res graues grauius circumstantijs exornentur, tum, vt illis debitus honor adhibeatur, tum, vt quales illæ sint oculis intuentium demonstretur. Hoc verò in primis seruadum est, quando quæ populorū multitudini conueniunt exhibentur, cuiusmodi est communes leges ferre. Hinc est magnus ille apparatus in ferēda veteri lege præmissus. Tū ex parte Legislatoris, qui tanta maiestate se de cœlis descendisse mōstrauit, vt etiā populi infirmitas sustinere nō posset. Tum ex parte populi, cui dabatur lex, qui sanctificatus vsq; ad lotionē vestimentorum, atq; ab vxoribus abstinentiā, debuit obuiam Deo procedere, sic tamen, vt mōtē, qui ex præsentia Dei sanctus erat, quisquis vel tangere ausus esset, pœna mortis indicta tangentibus multaretur. Rectē ergo Dominus Iesus noui Testamenti mediator cœlestem suam, Euangelicamq; legem pmulgaturus, iis conditionibus & modis sapienter est vsus, quib. legis suæ & excellentiā, & intelligentiā intuentibus & audientibus aperiret. Primum. n. turbas conciliauit, vt essent, qui legē acciperent. Ascendit inde in montē, vt sursum corda eueheret eorum, quibus dabatur lex, quæ cœlestem vitā, atq; conuersationem proferebat. Sedit deniq; quod pertinet ad dignitatem magistrum, potestatem pariter præ

Exod. 19. 16.

2.